

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

**ДОКЛАД
ЗА ДЕЙНОСТТА НА
ДЪРЖАВНАТА АГЕНЦИЯ ЗА
ЗАКРИЛА НА ДЕТЕТО**

2022 година

I. Държавна политика в областта на правата на детето.

1. Национална стратегия за детето.

През 2022 г. е сформирана работна група към Националния съвет за закрила на детето със задача да се изготви план и нов проект на Национална стратегия за детето. Организиран са и проведени заседания и множество работни срещи със специалисти (психолози, учители, представители на академичните среди, деца и др.). Обобщени са предложенията на институциите и от края на месец август 2022 г. е изработен нов вариант на проект на Национална стратегия за детето, като се очаква действащ законодателен орган, който да приеме документа.

2. Превенция на насилието и злоупотребата с деца.

Междуведомствената работна група „Превенция на насилието и злоупотребата с деца“ към Националния съвет за закрила на детето, формирана със заповед на председателя на Държавната агенция за закрила на детето (ДАЗД) с № РД-06-3 от 04.02.2022 г., под ръководството на ДАЗД, събра и анализира цялата налична информация от различни ведомства, свързана със случаите на насилие на деца в страната, като същата да се отнася за 3 години: 2019 г., 2020 г., и 2021 г. Въз основа на анализа на информацията, както и на база актуални данни, оценка на влиянието на различни фактори, преглед на нормативната рамка, отчитане на силните и слабите страни на предходния стратегически документ в областта на закрилата на детето срещу насилие, се изготви проект на Национална програма за превенция на насилието и злоупотребата с деца (2023 – 2026) и проект на План за действие за изпълнението ѝ (2023 – 2024 г.). Документите предварително са съгласувани от всички участници в работната група, а на 20.12.2022 г. единодушно са приети на Национален съвет за закрила на детето. Националната програма и Плана за действие са приети с Решение на Министерския съвет №51 от 23 януари 2023 г.

Спазване на правото на детето на закрила срещу насилие е тема на различни планови проверки, извършени през 2022 г.

В края на м. март 2022 г. стартира извършването на тематична планова проверка „Работа по случаи на деца с предприета мярка за закрила – настаняване в социални услуги за осигуряване на подслон“, която приключи през месец юни. Целта на тематичната проверка е изследване ефективността в работата по случаи на деца, с предприета мярка за закрила – настаняване в социална услуга за осигуряване на подслон (Кризисен център); събиране на обективна информация за действията и мерките, които се предприемат от социалната услуга за осигуряване на безопасна и сигурна среда за деца, жертва на насилие и подпомагане на тяхното физическото и психическо възстановяване и рехабилитация, с оглед гарантиране на правото на закрила от всички форми на насилие и правото на детето за нормалното му развитие и на защита на неговите права и интереси. Проверката е относно спазване правото на детето, регламентирано в чл. 19, т. 1 и т. 2 и чл. 39 от Конвенцията на ООН за правата на детето и правото на детето, регламентирано в чл. 10, ал. 1 и чл. 11, ал. 2 от ЗЗДет. Проверка е извършена в общо 20 броя обекта на територията на страната (делегиран от държавата дейности).

Резултатите от извършените планови проверки са обобщени и анализирани в отделен анализ. Осъщественият контрол на дейността на социалните услуги за осигуряване на подслон допринесе за очертаване на обща картина за действията и мерките, които се предприемат от екипите на тези социални услуги за осигуряване на

безопасна и сигурна среда за децата, жертва на насилие и подпомагане на тяхното физическото и психическо възстановяване и рехабилитация, с оглед гарантиране на правото на закрила от всички форми на насилие и правото на детето за нормалното му физическо, умствено, нравствено и социално развитие и на защита на неговите права и интереси.

За резултатите от извършената планова проверка са уведомени Министерството на труда и социалната политика, Агенцията за социално подпомагане, Агенцията за качеството на социалните услуги, Висшият съдебен съвет и общинските администрации, в които са проверените социални услуги, с молба за предприемане на действия, съобразно тяхната компетентност, като са отправени и конкретни предложения за подобряване на работата по случаи на деца с предприета мярка за закрила – настаняване в социални услуги за осигуряване на подслон.

През второто тримесечие на 2022 г. е извършена и планова проверка във всички 5 регистрационно-приемателни центрове на територията на страната. Проверката е в съответствие със Закона за убежището и бежанците (ЗУБ) и вмененото правомощие за осъществяване от страна на ДАЗД на мониторинг и контрол, съгласно чл. 25а от ЗУБ, в териториалните поделения на ДАБ. Проверката има за цел две неща, първо: да се установи спазват ли се условията на прием за спазването на правата на малолетните и непълнолетните чужденци, търсещи международна закрила и второ: гарантирано ли е правото на детето на закрила срещу насилие, жестоко, нечовешко или унижително отнасяне или наказание. Проследено е положението на децата, търсещи международна закрила, в т.ч. условия на живот, оказвана подкрепа, достъп до образователни и здравни услуги, ангажиране на свободното време на децата и др. Такава проверка е извършена и през 2021 г., когато са дадени редица препоръки към ДАБ, изпълнението на които е проследено през настоящата проверка. Дадени са писмени препоръки за подобряване на организацията на работа в териториалните поделения. Резултатите от извършените планови проверки са обобщени в самостоятелен анализ, резюме от който е публикуван на официалната електронна страница на ДАЗД. В териториалните поделения на ДАБ при МС са констатирани редица трудности при осъществяване на текущата работа с деца, търсещи или получили международна закрила в Република България.

В резултат от проверките са отправени редица препоръки до директорите на проверените РПЦ-та, касаещи – правото на медицинска помощ и здравни грижи за децата; правото на образование, обучение и свободно време; институционалното изграждане на обектите; подобряване организацията на работа в РПЦ; материална база и посрещане на ежедневни битови потребности и подобряване взаимодействието с община Харманли и социалните работници от МОМ. Дадени са и препоръки на председателя на ДАБ. С оглед подобряване организацията на работа и междуинституционалното сътрудничество е отправено предложение до ДАБ да се организират работни срещи на представители на ДАБ при МС с представители на различни институции, като са уведомени Министерството на образованието и науката, Министерството на здравеопазването, Агенцията за социално подпомагане, Националната здравноосигурителна каса и Националното бюро за правна помощ.

През третото тримесечие на 2022 г. стартира тематична планова проверка на темата „Прилагане мерки за закрила в семейна среда с цел превенция на риска от настаняване на детето извън семейството му“, която приключи през месец ноември, с основна цел изследване на подкрепата, която се оказва от дирекции „Социално подпомагане“ и социални услуги, предоставяни в центрове за обществена подкрепа, центрове за социална рехабилитация и интеграция и общностен център, на родителите за справяне с проблеми във функционирането на семейството, водещи до недостатъчна грижа за децата и до риск от настаняване извън семейството.

При проверката е изследвано спазването на правото на детето, регламентирано в чл. 27, т. 1, т. 2 и т. 3, чл. 3, т. 1 и т. 2, чл. 18, т. 2 от Конвенцията на ООН за правата на детето и правото на закрила на детето, регламентирано в чл. 10, ал. 1 от Закона за закрила на детето. Проверки са извършени в 85 обекта. За резултатите от плановата проверка ще бъде съставен отделен анализ.

Служители на ДАЗД участваха с презентация в Кръгла маса на тема „Работа по превенция на насилието и подкрепа на деца“ за представяне на резултати от планова проверка в ЦНСТ на тема „Работа по превенция на насилието и подкрепа на деца, по преодоляване на проблемно поведение на детето, работа в критични ситуации“.

3. Поддържане и управление на Национална телефонна линия за деца 116 111.

През 2022 г. Националната телефонна линия за деца 116 111 (НТЛД) продължи да бъде един от основните приоритети на Държавната агенция за закрила на детето. Осигуряването на функционирането на НТЛД е задължение на председателя на ДАЗД, в съответствие с чл. 17а, ал. 1, т.17 от Закона за закрила на детето за поддържане на европейски хармонизиран телефонен номер с национално покритие за информиране, консултиране и помощ на деца. Телефонната линия функционира денонощно чрез поддържането на Център за обаждания при ДАЗД и предлага безплатна психологическа подкрепа и консултации 24 часа в денонощието, 7 дни в седмицата на деца и възрастни.

Управлението, координацията и ефективното функциониране на Националната телефонна линия за деца 116 111 (НТЛД) е един от основните ангажименти и приоритети на Държавната агенция за закрила на детето.

Една от целите на Държавната агенция за закрила на детето през 2022 г. е постигане на устойчивост при осигуряване на консултанти за обслужване на Центъра за обаждания на Националната телефонна линия за деца 116 111.

В тази връзка през месец януари 2022 г. председателят на Държавната агенция за закрила на детето предложи варианти за намиране на най-добро решение към Министерството на труда и социалната политика, Националната телефонна линия за деца 116 111 да бъде обезпечена с необходимия човешки и финансов ресурс.

През месец юли 2022 г. Министерският съвет прие Постановление №219/29.07.2022 г., за изменение и допълнение на Устройствения правилник на ДАЗД, с което е решено осигуряването на функционирането на Центъра за обаждания по чл. 68, ал. 1 от Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето да се изпълняват като споделени услуги в системата на Министерството на труда и социалната политика. Взаимодействието между администрациите в системата на Министерството на труда и социалната политика да се осъществяват между Държавната агенция за закрила на детето и съответната администрация. Взето бе решение от Министерството на труда и социалната политика за осигуряване на функционирането на Националната телефонна линия за деца 116 111 да се назначат консултанти на постоянни щатни бройки към Агенция за социално подпомагане.

Сключено е Споразумение между ДАЗД и АСП за споделена услуга и интегриран подход при обслужване на НТЛД 116 111. Администрирането на софтуерния продукт за функционирането на НТЛД 116 111 и промотирането на НТЛД 116 111 се осъществява от ДАЗД. Агенция за социално подпомагане обезпечава с подходящ административен капацитет НТЛД и осигурява функционирането му съобразно утвърдените процедури и правила. ДАЗД обезпечава финансово и технически споделеното представяне на специализираната дейност – предмет на Споразумението, чрез административния капацитет на АСП.

Екипите на двете Агенции взеха решение за оперативни действия по отношение на различни въпроси, свързани с обслужването на Линията. Предвидени са стъпки за действие в случай на възникване на проблеми с функционирането на системата на Линията като е договорено, служителите на АСП, да се обърнат своевременно към служителите на ДАЗД.

Държавната агенция за закрила на детето предприе всички действия за осигуряване на сигурността на Линията, включително и на достъпа до администрирането. Гаранция за предотвратяване на различни рискове с виртуалната телефонна централа и софтуерния продукт за обработка и съхранение на данни е осигурена и със сключения договор между Държавната агенция за закрила на детето и „Българска телекомуникационна компания“ ЕАД. Съгласно Закона за авторското право и сродните му права и сключения договор с „Българска телекомуникационна компания“ ЕАД, софтуерния продукт на Националната телефонна линия за деца 116 111 е на Държавната агенция за закрила на детето, както и правата на интелектуалната собственост върху същия.

В резултат на идентифицираните, нововъзникващи рискове и потребности, заявени от обаждащите се на Линията е наложително да се извършва периодично надграждане и оптимизиране на разработения софтуер. Това доведе до подобрена функционалност и ефективна работа на Линията. Председателят и експертите от ДАЗД имат ангажираността и компетентността по отношение на функционирането и надграждането на софтуера на Линията. Натрупаният опит през последните години от управлението на Линията, както и на установени и оценени подобрения на системата са основание ДАЗД да предприеме действие за надграждане и оптимизиране на функционалностите на софтуерния продукт. В тази връзка експертите изготвиха предложение за надграждане на софтуерния продукт, като реализацията на същия се очаква да се осъществи през 2023 г.

Продължава дейността, свързана с популяризиране на Националната телефонна линия за деца 116 111 сред ученици в страната. Проведени са срещи с деца в градовете Ботевград, Враца, Дупница и Перник. Експерти от Агенцията дават интервюта пред национални медии и БНР. Партньор в популяризиране на НТЛД е Националното сдружение на общините в Република България, Министерство на образованието и науката, Регионалните управления на образованието.

През годината са подготвени материали със статистическа информация и темите, за които се обаждат децата на НТЛД за Глобалната мрежа Child Helpline International (СНІ) към която ДАЗД членува чрез НТЛД.

През месец ноември 2022 г. е подписан Протокол за сътрудничество между Министерство на вътрешните работи, Държавна агенция за закрила на детето и Агенция за социално подпомагане, който урежда реда за осъществяване на сътрудничество между трите институции по отношение на специализирана помощ за деца чрез консултации, информация, психологическа подкрепа или кризисна интервенция за деца в риск, реагирането на които е свързано с Националната телефонна линия за деца 116 111.

Всеки пълноправен член на глобалната мрежа за телефонните линии за деца се ангажира да изпраща ежегодно данни за получените на линията обаждания. През 2022 г. са събрани данни за Child Helpline International относно обажданията на НТЛД през 2021 г. Експерт от ДАЗД изготви подробен превод на анкетата като се събраха и изпратиха данни относно брой и причини за обажданията, както и предприети действия от страна на НТЛД 116 111.

На 4 март 2022 г. експерт от ДАЗД участва в извънредна среща на европейските телефонни линии за деца, по време на която бяха обсъдени възможности за предоставяне на подкрепа и помощ на украинската детска линия с номер 116 111 – La Strada Ukraine,

както и на децата и младите хора в Украйна като цяло във връзка с продължаващата военна агресия срещу тях. Проучени бяха възможности и начини НТЛД 116 111 да се подготви за допълнителните предизвикателства, свързани с пристигането на украински бежанци в страната. Консултантите на линията бяха подготвени за обаждания от деца и млади хора, които са загрижени, обезпокоени или уплашени от случващото се в Украйна и от последиците от тази война. Установено беше споделяне на знания и ресурси по въпроса с Child Helpline International.

През 2022 г. експерт от ДАЗД участва в проучване като попълни анкета разпространена от Child Helpline International и изготвена от Службата на специалния представител на генералния секретар по въпросите на насилието срещу деца на тема как децата използват интернет за достъп до помощ и закрила.

През месец юли 2022 г. е попълнена анкета относно одобрението на шест допълнителни препоръчани изменения в устава на Child Helpline International (CHI).

През 2022 г. е организирано участие на представител на ДАЗД в 10-та международна консултация на телефонните линии за деца в гр. Стокхолм, Швеция, от 27 до 29 септември 2022 г. Темата на конференцията е „Устойчивост: да останем силни във времена на криза“, което дава възможност да бъде проучено въздействието на пандемията Covid-19 и продължаващата руско-украинска война, както и други кризи, които се отразяват не само на децата и младите хора, но и на телефонните линии за деца, които ги подкрепят в тези времена.

На 3 юни 2022 г. експерт от ДАЗД участва в среща на европейските телефонни линии за деца относно продължаващия конфликт в Украйна: обстоятелствата за децата в Украйна и за украинските деца и семейства в съседни страни и в други части на Европа. По време на срещата са обсъдени:

- Актуална информация от Child Helpline International за дейността, която се извършва в Украйна и съседните страни;
- Обсъждане на инфраструктурата на номер 116 111 и други телефонни линии за деца – проблеми и възможности;
- Добри практики, свързани с подкрепата на украински деца и семейства.

През 2022 г. експерт от ДАЗД взе участие в проучване на Child Helpline International относно нуждата на телефонните линии за деца от ресурси, нуждата от подкрепа във връзка с телекоми и номерът 116 111.

През 2022 г. е организирано участието на ДАЗД като партньор в изпълнението на проект на Child Helpline International (CHI) и Регионалния офис на УНИЦЕФ за Европа и Централна Азия (UNICEF ECARO) за подкрепа на украински деца в Украйна и в съседните страни. Програмата „Чуване на гласовете на украинските деца и млади хора: телефонни линии за деца в отговор на кризата в Украйна“ се състои от три части:

- Да се подобри и поддържа капацитетът на детските линии, за да се осигурят качествени услуги за деца и млади хора, нуждаещи се от грижи и закрила, с особен акцент върху децата, засегнати от украинския конфликт;
- Да се повиши осведомеността на обществеността, с особен акцент върху украинските деца и родители, за съществуването на телефонни линии за деца (особено хармонизирания номер 116111) за деца и семейства;
- Да се гарантира включването и усилването на гласовете на децата и да се генерират доказателства за влияние върху изготвянето на политики чрез надеждно национално и регионално събиране, анализ и споделяне на данни.

В периода 31 октомври – 1 ноември 2022 г. в гр. София се проведе присъствени срещи между експерти от дирекция, консултанти на НТЛД 116 111, представители на Уницеф България и представители на CHI, по време на които бяха обсъдени нуждите на ДАЗД в контекста на проекта и възможностите за бъдещо сътрудничество и бъдещи

съвместни дейности. Впоследствие представителите на СНІ изготвиха доклад с оценка на нуждите на НТЛД 116 111, който беше съгласуван с експертите на ДАЗД, план за дейности на ДАЗД във връзка с проекта и проект на бюджет за извършването на дейностите.

През 2022 г. започна организация на обучение на консултантите на НТЛД 116 111 на тема трафик на хора по време на конфликт, насилие основано на пола по време на конфликт, свързана с конфликт, травма и др.

Основните данни от НТЛД за 2022 г. са включени в Годишен доклад на Националната телефонна линия за деца 116 111.

4. Развитие на детското участие – Съвет на децата.

За поредна година Държавната агенция за закрила на детето реализира своите дейности съвместно, съгласувано и заедно с децата, чрез Съвета на децата – консултативен орган към председателя на ДАЗД.

През 2022 г. членовете на този съвет имаха възможност да обсъдят теми и въпроси, които ги вълнуват. Да се срещнат с министъра на образованието и науката, заместник-министър на младежта и спорта, заместник-министър на образованието и науката, заместник-министър на труда и социалната политика, съветник на министъра на образованието и науката, представители на Комисията за защита на личните данни и други представители на институции и организации. През 2022 г. Съветът на децата участва и изрази становища по документи и теми, свързани с правата на децата – проект на Национална програма за превенция на насилието и злоупотребата с деца, проект на Национална стратегия за детето, проект на План за действие в изпълнение на Препоръката на Съвета за създаване на Европейска гаранция за детето (2030), Европейската година на младежта 2022 г. и др.

През 2022 г. са проведени 5 редовни заседания на Съвета на децата (три присъствени и две в онлайн платформата Zoom).

На 10.02.2021 г. се проведе първото за 2022 г. заседание на Съвета на децата, на което децата се запознаха с Националната кампания и платформа за подкрепа на психичното здраве на децата и младежите „Отвъд усмивките. Как си всъщност?“ на Уницеф – България. По време на онлайн заседанието бяха представени резултатите от проведеното с участието на Съвета на децата изследване на тема: „Правото на избор в живота на децата в Република България“. Изследването е по задание на ДАЗД и е реализирано от изследователски екип от Факултета по педагогика на СУ „Св. Климент Охридски“. Проведено е между деца на възраст 15-18 години от 10 области в страната. Членовете от Съвета на децата имаха възможност да дискутират върху темата: „Насилието между и над деца“, като направиха предложения, споделиха идеи и решения за предприемане на мерки за преодоляване и превенция на насилието.

От 31 март до 02 април 2022 г. се проведе второто за 2022 г. заседание на Съвета на децата в гр. Пловдив. В заседанието участваха представители на различни държавни институции. Децата се запознаха със социалната кампания на Лев Инс „Пази детето в Интернет“, която беше представена от директор на дирекция „Информационни технологии и киберсигурност“, в застрахователна компания ЛевИнс. Кампанията и има за цел да осигури защитата им, както и да изгради у тях умения за безопасно ползване на Интернет. Държавната агенция за закрила на детето е официален партньор на кампанията „Пази детето в Интернет“. Заедно с представители на Комисията за защита на личните данни, на това заседание децата обсъдиха разработването на информационен материал за защита на личните данни.

На заседанието от 28.06.2022 г. до 01.07.2022 г., в гр. Царево в рамките на три дни се проведе консултация с членовете на Съвета на децата за актуални политики за децата и изготвяне на проект на Национална стратегия за детето. В работа по групи на принципа „Световно кафене“ децата от Съвета дискутираха по седем основни теми: Подкрепа на родителството и семейната среда за достигане на стандарта на живот чрез равни възможности и социализация за всяко дете; Подобряване на майчиното и детско здраве и здравословен начин на живот; Качествено, достъпно образование и стимулираща среда за развитие на всяко дете; Осигуряване на сигурна среда, подкрепа на децата в кризисни и извънредни ситуации и достъп до правосъдие; Защита от насилие и достъп до безопасно използване на технологии за всички деца; Осигуряване на възможности за детско участие; Пълноценно всекидневие, отпих и свободно време на детето. Моделът „Световно кафе“ дава възможност всяка работна група да сподели предложенията си по темите. Групите се фасилитираха от експерти от ДАЗД. Очаквано особено голям интерес предизвика темата за образованието. Част от предложенията на децата бяха свързани с: утежнения учебен материал, уеднаквяване на изискванията във всички училища и час по професионално ориентиране, което искат децата; повече време за усвояване на учебния материал и една смяна за всички класове; да се проверява качеството на преподаване в различните образователни институции и най-вече повече специалисти, които да съдействат за подобрието на отношенията ученик-учител; посещение на различни училища във всички градове в страната, за да има постоянна база за сравнение и др. Членовете на Съвета на децата попълниха и индивидуални формуляри по всяка една от горесцитираните теми, като изведоха основните проблеми, споделиха мнение и предложиха конкретни решения.

В периода от 12.09.2022 г. до 14.09.2022 г., в гр. София, резиденция „Бояна“ се проведе четвъртото за 2022 г. заседание на Съвета на децата, в което участваха 39 членове. По време на заседанието бяха представени новите членове на Съвета, които са избрани, чрез проведената през 2022 г. процедура за избор на нови членове в 19 области в страната. В заседанието участва, заместник-министър на труда и социалната политика, който приветства децата от името на министъра на труда и социалната политика и обсъди важни за тях теми.

По време на заседанието децата поставиха пред представител на Министерство на образованието и науката въпроси, свързани с организацията на учебния процес, учебните програми, взаимоотношенията ученици-учители, средата в училищата, НВО в 4 и 10 клас, насилието и тормоза в училище, мотивацията им да ходят на училище и др. В заседанието участваха и представители на УНИЦЕФ – България, които представиха детското и младежко участие през глобалната младежка платформа дигиталната платформа U-Report. Членовете на Съвета на децата дискутираха със специалист и темата за вредите от употребата на райски газ и „дизайнерската дрога“ и се обединиха около необходимостта от провеждането на Национална информационна кампания по темата. По време на четвъртото за 2022 г. заседание членовете на Съвета на децата си избраха председател, заместник-председател и организационен секретар.

По време на петото за годината заседание, Съветът на децата се запозна с проект на План за действие в изпълнение на Препоръката на Съвета за създаване на Европейска гаранция за детето (2030) и направи конкретни предложения относно изпълнението на заложените дейности и мерки. Изготвен е доклад до заместник-министър на труда и социалната политика, в който е представено мнението на децата и конкретни предложения на детския консултативен орган към председателя на ДАЗД по горесцитирания План.

През 2022 г. е проведена Процедурата за избор на членове на Съвета на децата в 19 административни области в страната. В тази връзка са изготвени писма до областните

управители и е актуализирана Процедурата. Проведени са консултации с представители на областни и общински администрации, директори и педагогически съветници на училища.

Избрани са 33 нови членове на Съвета, от тях 2 деца са представители от квотата на децата от уязвима група и 1 дете е представител на децата, получили международна закрила в Република България, които през следващите 2 години ще представят мнението на децата от своята област и ще участват в процесите на разработване на политики и вземане на решения, които да гарантират правата и интересите на всички деца в Република България. Класирането на постъпилите кандидатури на национално ниво се извърши от Комисия, определена от председателя на Държавната агенция за закрила на детето. Уведомени са областните управители, на чиято територия са избрани новите членове.

През 2022 г. Съветът на децата участва активно в различни дейности и събития и изрази мнения и становища по документи и теми, свързани с правата на децата.

Във връзка с изготвянето на Национална програма за превенция на насилието и злоупотребата с деца, членовете от Съвета на децата изразиха писмено своето мнение и становище по темата за насилието. Децата от Съвета представиха своите идеи, предложения по темата за насилието между и над деца. Изразеното становище на членовете на Съвета на децата и направените конкретни предложения за превенция и преодоляване на насилието са обсъдени в рамките на междуведомствената работна група „Превенция на насилието и злоупотребата с деца“.

Съветът на децата участва в разработването на проект на Национална стратегия за детето. Направените от Съвета на децата предложения са представени в работната група, сформирана за разработване на този важен стратегически документ.

По покана на министъра на образованието и науката, Съветът на децата участва в Национално представително изследване, свързано с проучване на степента на удовлетвореност на учениците от учебното съдържание. Организирана и проведена е онлайн среща на Съвета на децата с министъра на образованието и науката и заместник-министъра на образованието и науката относно попълване на анкетите за учебното съдържание и проучване на нагласите на ученици от 3-4 клас, 5-6 клас; 7 клас и 8-10 клас. С активното участие на децата и подкрепата на експерти от ДАЗД анкетите са попълнени от ученици от 3 до 10 клас, включително, като общият брой на анкетираните ученици е 3 037. Получените резултати са предоставени на Министерство на образованието и науката.

Членове на Съвета на децата участваха в онлайн консултация по покана на Комитета на ООН за правата на детето за оформянето на съдържанието на Общ коментар № 26, който ще предостави насоки на държавите за осигуряване на основан на правата на детето подход за справяне с екологичната и климатична криза.

Съветът на децата активно участва и при ежегодното отбелязване на събитието, организирано от Националния център за безопасен интернет по повод Международния ден за безопасен интернет, който през 2022 г. е под мотото: „Заедно за по-добър интернет“.

Член на Съвета на децата участва с видеозапис в Инициатива на председателя на ОС на ООН за „Капсула на времето“, предвидена за послания от млади хора от всички държави за 100-годишнината на ООН. Инициативата е озаглавена „Гласовете на младежта - капсула на времето“ и се стреми да предостави допълнителна възможност за включване на гласове на младите хора в работа в ООН, както и да разкрие техните надежди и стремежи за бъдещето. Капсулата на времето ще бъде запечатана във физически и виртуален вид и ще бъде представена на 100-годишнина от учредяването на ООН.

Съветът на децата се запозна и направи конкретни предложения относно Националната кампания и платформа за подкрепа на психичното здраве на децата и младежите „Отвъд усмивките. Как си всъщност?“ на УНИЦЕФ – България.

През 2022 г. Съветът на децата, съвместно със съветника на министъра на образованието и науката обсъди ролята на ученическите съвети и засилване на тяхната активност.

Съветът на децата заедно с Комисията за защита на личните данни участва в изготвянето на информационно-разяснителен материал – брошура, която включва конкретни съвети за деца, свързани със защитата на личните данни. Брошурата е и с висока образователна стойност, защото е създадена от деца за деца. По информация на Комисията за защита на личните данни брошурата в електронен вариант е предоставена на училищата.

Съветът на децата се включи активно и направи конкретни предложения относно отбелязването на Европейската година на младежта 2022 в Република България. Направените предложения са представени на работна група, сформирана от министъра на младежта и спорта, със задача да планира, организира и проведе дейностите на национално и местно ниво.

Членове на Съвета на децата участваха в отбелязване на Първи юни 2022 г. в гр. София и страната и направиха конкретни предложения за организиране на събития и дейности, свързани с отбелязване на Международния ден на детето.

Членове на Съвета на децата участват в жури за провеждане на конкурс за най-добра инициатива на Ученически съвет в страната. Конкурсът е инициран от Министерството на образованието и науката. През 2023 г. предстои вторият етап на конкурса със срок до 05.05.2023 г.

През 2022 г. се проведе допитване до Съвета на децата по темата „Децата и войната“, като членовете под формата на „есе“ изразиха своето мнение и предложиха как да помогнем и подкрепим бягащите от войната деца и семейства. Направените предложения бяха представени на конференция „Lex Talks Децата и войната“, организирана от Национална мрежа за децата, която се проведе в СУ „Св. Климент Охридски“.

Членове на Съвета на децата участваха в осмото издание на Младежкия форум „Voice it: Мнение от значение“ на тема „Психично здраве“, което се проведе в НДК, гр. София. Събитието се организира от младежка мрежа „Мегафон“ и Национална мрежа за децата по повод годишнината от подписването на Конвенцията за правата на детето на ООН.

Членове на Съвета на децата участваха, като водещи на тържествена церемония по връчване на наградите на конкурса „Гаранция#щастливо детство“, организиран от ДАЗД.

На 19 януари 2022 г. членове от този консултативен орган към председателя на ДАЗД взеха участие в среща на Бюрото на Управителния комитет за правата на детето (CDENF) към Съвета на Европа. На срещата им беше дадена възможност да споделят своите мисли и впечатления относно проведените през 2021 г. детски консултации с членове от Съвета на децата относно новата Стратегия на Съвета на Европа за правата на детето (2022-2027).

5. Поддържане и надграждане на Национална информационна система.

Във връзка с одобрените критерии за избор на операция „Надграждане на капацитета на системите за закрила на детето“ по приоритет 2 на Програма „Развитие на човешките ресурси“, в която Държавната агенция за закрила на детето е конкретен бенефициент, стартираха подготвителни дейности и работни срещи за разписване на

една от важните дейности по предстоящия проект – Разработване и поддържане на Национална информационна система на ДАЗД.

По отношение на необходимостта от актуални данни за разработването на новата Национална програма за превенция на насилието и злоупотребата с деца, данните за предходната 2021 г. са попълнени в спешен порядък в Електронната платформа по Координационния механизъм при насилие. Данните са необходими, за да бъде анализирана актуалната ситуация, свързана със случаите на насилие на деца в страната, както и да бъдат планирани и разработени нови мерки и дейности като част от новата Национална програма.

Във връзка с необходимостта от изследване на целите и процедурите, по които се работи при подготовката и провеждането на осиновявания на деца, както и мотивите за прекратяване на осиновяванията са обобщени данни и информация от всички 28 окръжни съдилища в България, отнасяща се до: броя на подадените молби за осиновяване на български деца от лица, които живеят постоянно в Република България; броя на влезлите в сила съдебни решения за допуснато пълно осиновяване на деца от лица, живеещи постоянно на територията на Република България; броя на влезлите в сила съдебни решения за прекратяване на осиновяването на деца от лица, живеещи постоянно на територията на Република България. Информацията ще бъде използвана, за да се анализират ситуациите и причините, довели до прекратяване на осиновяванията.

През 2022 г. продължава ежедневното въвеждане на информация и се поддържа регистър относно зачитането на решения за назначаване настойник/попечител на пребиваващ в чужбина непълнолетен български гражданин, постановени в друга държава – членка на Европейския съюз. Информацията се изпраща от посолствата и консулствата на Р България в Европейския съюз, както и от дирекция „Международно оперативно сътрудничество“ към МВР за наличие на обстоятелства и данни за международно отвлечение или издирване на дете. Към края на 2022 г. е получена и обработена информация, отнасяща се за 68 деца, български граждани, живеещи в други държави, членки на Европейския съюз.

Държавната агенция за закрила на детето има ангажимент да осигурява мониторинг на изпълнението на Координационния механизъм, както и да поддържа база данни за децата, търсеци или получили закрила на територията на Р България, както и за децата с временна закрила. Децата, търсеци закрила са изложени на редица рискове и проблеми и е необходима подробна информация, за да се направи оценка на техните потребности. В тази връзка са изпратено искане до кметовете на всички общини на територията на Република България с молба да бъде предоставена информация на ДАЗД за деца, търсеци или получили международна закрила или временна закрила, които са настанени в резиденти социални услуги за деца в съответната община.

През 2022 г. писмено е информиран министърът на електронното управление относно етапа, на който се намират одобрените проектни предложения на ДАЗД, включени в Пътната карта за развитие на електронното управление в Република България за периода 2022-2025 г. както и какви стъпки трябва да бъдат предприети от страна на ДАЗД, за да стартира разработването на НИС на ДАЗД и актуализирането на НТЛД 116 111.

Изпратена е информация до главния секретар на МТСП, свързана с изпълнение на чл. 21 от Закона за киберсигурност и предприемане на необходимите мерки за постигане на общо високо ниво на мрежова и информационна сигурност в ДАЗД.

Подготвено е становище и е съгласуван разработения „Доклад за извършените проучване и анализ на използваните и поддържани от МТСП и ВРБ информационни системи, регистри, електронни административни услуги, относно необходимостта и начина за тяхното резервиране“.

II. Координация на политиките за деца.

1. Дейността на Националния съвет за закрила на детето.

През 2022 г. продължи организацията по актуализирането на членуващите в Националния съвет за закрила на детето представители от квотата на държавните институции (заместник-министри). През отчетния период във връзка с изтичането на мандата на неправителствените организации Секретариатът на Националния съвет за закрила на детето (НСЗД) организира и цялостния процес за стартирането и провеждането на процедура по избор на нови организации, които да попълнят състава на този съвет.

През 2022 г. са проведени три редовни заседания:

На 24 март 2022 г. се проведе 46-то редовно онлайн заседание, по време на което се представиха новите членове. Прегледан и обсъден е напредъка, отчитането и максималното изпълнение на препоръките на Комитета по правата на детето във връзка с изготвянето на VI-VII консолидиран периодичен доклад. Представени е проект на Национална програма за превенция на насилието и злоупотребата с деца, както и е приета Годишна работна програма на НСЗД.

Държавната агенция за закрила на детето и Министерството на външните работи (МВнР) имат ангажимент да изготвят националните и периодичните доклади за прилагането на Конвенцията на ООН за правата на детето в Република България. Получената от ангажираните институции информация е обобщена, резюмирана и анализирана. Обобщеният доклад е от изключително значение за напредъка на Република България по изпълнение на дадени препоръки от Комитета на ООН по правата на детето.

Проектът на доклад е одобрен през м. май 2022 г. от членовете на държавните институции, представявани в Националния съвет за закрила на детето, представен е на заседание на Съвета на децата и е публикуван за обществено обсъждане на сайта на ДАЗД.

На 21 октомври 2022 г. се проведе 47-то редовно заседание на Националния съвет за закрила на детето. По време на заседанието е представен и обсъден Национален план за изпълнение на Европейската гаранция на детето в Република България, който бе одобрен от членовете на Съвета.

На 20 декември 2022 г. се проведе 48-то редовно заседание на Националния съвет за закрила на детето, по време на което е представена и обсъдена Националната програма за превенция на насилието и злоупотребата с деца, която бе одобрена от членовете на Съвета.

Периодично се актуализира информацията за НСЗД на портала на Министерски съвет за консултативни съвети и на официалната страница на ДАЗД.

2. Разработване, мониторинг и прилагане на координационни механизми.

2.1. Координационен механизъм за рефериране и обгрижване на случаи на непридружени български деца и деца жертви на трафик, завръщащи се от чужбина.

Една от водещите дейности на Държавната агенция за закрила на детето е прилагането на Координационен механизъм за рефериране и обгрижване на случаи на непридружени български деца и деца жертви на трафик, завръщащи се от чужбина, за

чието изпълнение Агенцията работи активно в сътрудничество с компетентните български и международни институции по конкретни случаи на деца – български граждани, които пребивават в чужбина без придружител и деца – жертви на трафик на територията на редица страни в Европа. Координационният механизъм регламентира конкретните задължения за взаимодействие на ангажираните субекти, а ефективното му прилагане, което представлява добра практика за междуинституционален и интердисциплинарен подход, доведе до първоначално увеличение на реферираните случаи.

През 2022 г. е работено по 26 случая за 27 деца, като от тях 18 са момичета и 9 момчета. Държавите, в които през 2022 г. са регистрирани случаите са повечето членки на ЕС и няколко в други страни от Европа. Децата са върнати в България от следните страни: Великобритания, Швеция, Норвегия, Косово, Украйна, Австрия, Испания, Германия и други. Случаите са на деца, които са задържани за сексуална експлоатация и просия, непридружени и изоставени от родители или близки са репатрирани в България.

През изминалата година продължи доброто взаимодействие с българските представителства в чужбина чрез Министерството на външните работи при случаи на деца, за които се прилага Координационния механизъм, като се обменя информация със съответните ведомства, институции и организации на други държави, отговарящи за закрилата на детето, при спазване на условията и реда по Закона за защита на личните данни, във взаимодействие с Комисията за защита на личните данни.

В Държавната агенция за закрила на детето съществува установена практика за получаване на актуална информация на всеки три месеца за всяко дете-жертва на трафик, настанено в Кризисен център или с предприета друга мярка на закрила, с цел проследяване на грижата и развитието на случая. Тази практика дава възможност за интензивен мониторинг и предоставяне на адекватна методическа подкрепа от страна на експертите на ДАЗД и на социалните работници, работещи по тези случаи. Качеството на грижите, предоставяни в социалните услуги за деца, както е и Кризисния център, подлежи на редовен мониторинг и контрол от страна на ДАЗД и местните общински власти.

2.2. Мониторинг на прилагането на Координационен механизъм при насилие.

С влизането в сила на Закона за социалните услуги на 1 юли 2020 г., влязоха в сила и промените в Закона за закрила на детето, като Координационния механизъм стана част от ЗЗД. Мониторингането на случаите на насилие над деца се извършва от ДАЗД. Мониторингът на случаите на насилие над деца е важен за създаването на гъвкави механизми за взаимодействие, както и за създаване на целенасочени политики и законодателство за подобряване на междуинституционалното сътрудничество и координирана реакция. Важно е също и за създаването на превантивни механизми за децата от ранна възраст.

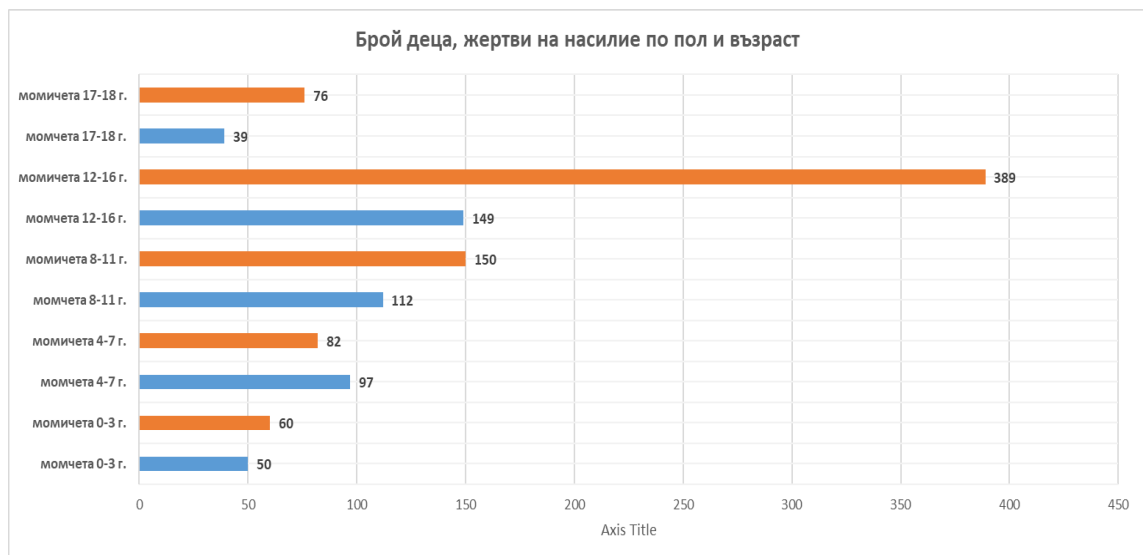
Държавната агенция за закрила на детето в партньорство с Агенцията за социално подпомагане ежегодно извършва мониторинг на прилагането на Координационния механизъм при насилие. В тази връзка, както и на основание чл. 36г (в сила от 01.07.2020 г.) от Закона за закрила на детето, ДАЗД разработи електронна платформа <https://sacp.kontrax.bg/> за отчитане на дейността на мултидисциплинарните екипи по Координационния механизъм. Получените данни от всички РДСП в страната за 2021 г. са обработени, обобщени и е създадена база данни с информацията.

В изпълнение на чл. 6а от Закона за закрила на детето, както и на чл. 5, ал. 3 от Правилника за прилагане на същия закон, председателят на Държавната агенция за закрила на детето мониторира прилагането на координационните механизми чрез събиране и обработване на информация от отговорните за изпълнението им институции.

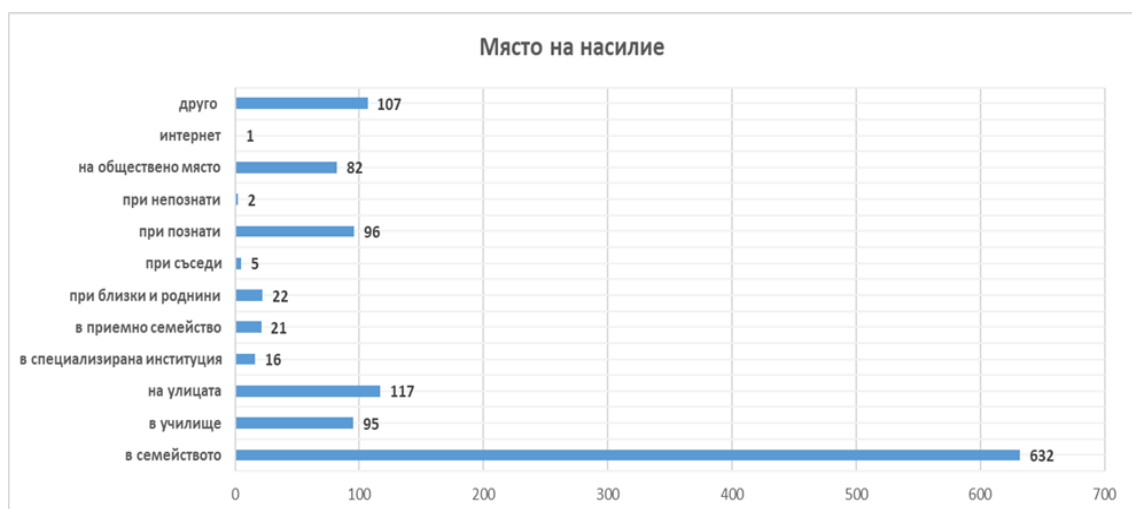
Водещо място заемат сигналите, подадени от МВР. Следват сигнали, подадени от родители, преобладаващо - майките. Налице е тенденция за увеличаване на подадените сигнали чрез Националната телефонна линия за деца 116 111. Устойчива остава тенденцията през последните години за относително голям брой на сигнали, подадени от родители и се запазва тази за не особено голяма активност от външни за семейството хора. Прави впечатление, че остава нисък относителният дял на сигналите, подадени от личните лекари на децата и здравните заведения. При образователните институции ситуацията е аналогична.

Често случаите включват данни за повече от един вид насилие спрямо едно и също дете, тоест физическото насилие, напр. често е в комбинация с друг вид насилие – пренебрегване, психическо/емоционално или сексуално.

Най-често жертви на насилие стават децата между 12 и 16-годишна възраст, като по-често това са момичета (момичетата са повече от два пъти повече от момчетата), следвани от децата между 8 и 11 години, като и в тази възрастова група по-често жертви са момичетата.

Най-често насилието спрямо децата да се извършва в семейството. Семейството е място на насилие в повече от половината регистрирани случаи (53%).

Разпределението на случаите на извършено насилие според извършителя показва, че най-високият дял на случаите на насилие е извършено от родителите в семейството (44%). Най-голям дял на регистрирано насилие има от страна на бащата (24%). Случаите на извършено насилие от майката заема дял от 20%. През 2021 г. случаите на насилие от майката и бащата е с 125 случая повече от предходната 2020 г. Запазва се високият процент на случаите, в които извършителят е познат/съсед (19%). Случаите на насилие, извършено от друго дете през 2021 г. запазват своя относителен дял от 14%, както и през 2020 г.

Остава обезпокоителната тенденция от последните години, че най-близкият кръг на детето най-често продължава да е отговорен за извършеното насилие. Запазва се тенденцията най-честото място на извършване на насилието да е в семейството и най-честите извършители да са родителите на детето. И през настоящата година остава необходимостта от предприемане на действия по отношение на разпознаване на насилието и задължението за сигнализиране при случаи на насилие на съответните органи.

През отчетения период е подготвен мониторингов доклад на Координационния механизъм при насилие за 2021 г. Подготвеният доклад е публикуван на електронната страница на Държавната агенция за закрила на детето в раздел Политики/Доклади и отчети: <https://sacp.government.bg/политика/доклади-и-отчети>.

2.3. Координационен механизъм за взаимодействие между институциите и организациите при случаи на непридружени деца или разделени от семействата си деца чужденци, намиращи се на територията на република България, включително децата, търсеци и/или получили международна или временна закрила.

Със Заповед на министъра на труда и социалната политика е утвърден „Координационен механизъм за взаимодействие между институциите и организациите при случаи на непридружени деца или разделени от семействата си деца чужденци, намиращи се на територията на Република България, включително децата, търсеци и/или получили международна или временна закрила“. С него се цели ефективна координация между институциите и съгласуваност при изпълнението на конкретните задължения на всички ангажирани субекти при обгрижването и работата с непридружени малолетни и непълнолетни лица чужденци, установени на територията на страната.

През 2022 г., в онлайн среда се проведе работно заседание на Постоянната експертна работна група, сформирана със Заповед на председателя на ДАЗД, която има за задача да осъществява мониторинг по прилагането на Координационния механизъм.

През 2022 г., експерти от ДАЗД взеха участие в координационни срещи, организирани от Държавна агенция за бежанците към Министерския съвет, на които са предоставени актуални статистически данни и информация по отношение секторната координация.

Председателят на ДАЗД и директор участваха в работни срещи в гр. Харманли, съвместно с председателя и заместник-председателя на ДАБ. Целта на посещението на място в РПЦ – Харманли е запознаване с условията, при които са настанени децата-бежанци. В резултат на срещата са подкрепени усилията на ДАБ да бъде обособена и разкрита „Сигурна зона“, в която да бъдат настанявани непридружени деца. На база събраните данни и информация за условията в РПЦ - Харманли, от страна на ДАЗД е отправено настояване пред Националното бюро за правна помощ за настаняване на деца, особено до 12 годишна възраст, в резидентни услуги. През отчетния период е оказана методическа подкрепа и съдействие относно разрешаване на конкретни казуси за

извеждане на деца от РПЦ-та, за които е приключила процедурата по предоставяне на статут, в социални услуги.

Държавната агенция за закрила на детето, през отчетния период е сезирана от Националния оперативен щаб при Министерския съвет, относно пристигането в Р България на 82 деца от Украйна, и 8 придружители. След обсъждане на предварителните данни, според които повечето от децата са с тежки психични и/или физически травми от военните действия в Украйна, като някои от тях са загубили един или двамата си родители, а други са били ранени е направена организация след приключването на регистрацията на децата и техните придружители на ГКПП – Дунав мост, те да бъдат настанени в почивна база в с. Рибарица, обл. Ловеч. В тази връзка е осъществен официален контакт с Областния управител на Русе с цел координиране на местно ниво посрещането на децата и техните придружители; с Областния управител на област Ловеч, който да координира на местно ниво настаняването и дългосрочната грижа за децата и техните придружители; с РД „Гранична полиция“ и група „Миграция“ при ОДМВР-Русе, които да организират съвременното регистриране на децата от Украйна и техните придружители, както и да осигурят възможност представителите на ДАЗД и ДСП-Русе да бъдат допуснати до граничния пункт; с дирекция „Социално подпомагане“-гр. Русе, която да осигури социални работници, които да посрещнат децата на ГКПП – Дунав мост, с цел да бъде подпомогнат процеса на регистрацията на децата и с оглед сваляне на напрежението на децата от новата обстановка; с дирекция „Социално подпомагане“-Тетевен, като след пристигането и настаняването на децата и техните придружители, да направят организация за оценка на нуждите и потребностите на децата с цел адресиране на подкрепа, включително здравна, както и да мобилизират професионалисти от общността, които да работят и подкрепят дългосрочно децата.

Държавна агенция за закрила на детето осъществи и контакт с Български червен кръст - гр. Русе, който да осигури храна и топли напитки за децата и техните придружители при пристигането им на ГКПП – Дунав мост, както и да координира психолог от общинския Комплекс за социални услуги в гр. Русе, който говори украински език, да присъства при посрещането на децата.

По покана на МОМ България и Върховен комисариат за бежанците към ООН (ВКБООН), е взето участие в съвместно обучение на тема „Законова рамка и координация за работа с непридружени деца“.

По покана на УНИЦЕФ-България, ДАЗД взе участие в планирано обучение на доброволци от фондация „За доброто“ в ситуационен център „Отворени врати“ в „Младост“. Предварително бяха зададени следните теми за обучение: законова рамка на временната закрила; представяне на сините точки; възможности за социално подпомагане; Координационен механизъм за работа с деца, търсещи международна или временна закрила; картографиране на услуги за подкрепа на територията на София и страната; управление на случай.

2.4. Механизъм за работа и сътрудничество между институциите по случаи на деца, въввлечени в родителски конфликти

Междуинституционална работна група, сформира със заповед № РД-Об-21/06.06.2022 г. на председателя на ДАЗД, с участието на представители на Министерство на правосъдието, Министерство на вътрешните работи, Министерство на труда и социалната политика, Министерство на здравеопазването, Министерство на образованието и науката, Върховна касационна прокуратура, Държавна агенция за закрила на детето, Агенция за социално подпомагане, Агенция за качеството на

социалните услуги, Националното сдружение на общините в Република България (НСОРБ), , с мандат на работа до 06.10.2022 г., със задача обсъждане и предлагане на мерки за подобряване на работата по случаи на деца, въввлечени в родителски конфликти, включително на междусекторното сътрудничество, проведе ежеседмични онлайн заседания, като са вложени усилия, ресурс и професионален опит. Стремещът на работната група бе изготвянето на един работещ практически инструмент, който ясно да посочва начина, по който да си взаимодействат и сътрудничат всички институции, имащи пряко отношение и определени ангажименти по случаи на деца в риск от родителско отчуждение, така че психиката на детето да бъде съхранена и то да не става буфер между враждуващите родители, който е в процедура по съгласуване от страна на отговорните институции. В резултат на работа на работната група е изготвен Механизъм за работа и сътрудничество между институциите по случаи на деца, въввлечени в родителски конфликти, който е одобрен от всички отговорни министерства, главен прокурор, председател на ДАЗД, изпълнителен директор на АСП и на НСОБ, е изпратен на институциите, компетентни да работят по него.

III. Насоки, методики, методически указания на ДАЗД.

От междуведомствена група, сформирана от председателя на ДАЗД и под ръководство на агенцията е разработено Методическо указание относно вписване на дете в регистъра на деца, които могат да бъдат осиновени при условията на пълно осиновяване. В работната група взеха участие представители на експертно ниво от Министерството на труда и социалната политика, Министерството на правосъдието, Държавната агенция за закрила на детето и Агенцията за социално подпомагане, както и двама представители на акредитирани организации за посредничество при международни осиновявания. Методическите указания за вписването в регистъра на деца, които могат да бъдат осиновени при условията на пълно осиновяване са утвърдени от председателя на Държавната агенция за закрила на детето и изпълнителния директор на Агенцията за социално подпомагане (АСП) и сведени на вниманието на дирекциите „Социално подпомагане“ и регионалните дирекции за социално подпомагане през месец 11.2022 г., както и на министъра на правосъдието за запознаване на акредитираните организации за посредничество при международно осиновяване.

В посочения период е изготвен анализ на резултатите от осъществен от ДАЗД външен мониторинг на Методическите насоки за подготовка на дете за осиновяване, утвърдени за прилагане през 2022 г., който идентифицира срещаните трудности и предизвикателства в работата на общините, на територията на които са ситуирани областни екипи по приемна грижа, на акредитираните организации за посредничество при международното осиновяване и на ДСП. Дадени са конкретни предложения за подобряване на взаимодействието им.

От страна на ДАЗД е извършена планова проверка на тема: „Работа по случаи на деца с предприета мярка за закрила – настаняване в социални услуги за осигуряване на подслон” в периода м. 03. 2022 г. – м. 05.2022 г. във всички 20 социални услуги за осигуряване на подслон (кризисни центрове) на територията на 17 общини, които са държавно делегирана дейност. При анализиране на резултатите от проверката, по повод изследване на сročността на настаняването на деца в риск в Кризисните центрове и наличието на съдебен преглед на настаняването, е установена разнородна съдебна практика при постановяването на срока за настаняване в социалната услуга, който е по-дълъг от законоустановения 6-месечен такъв. Установени са също така и съдебни решения, при които срокът на настаняването започва да тече от влизане в сила на

съдебното решение, а не от датата на издаване на административната заповед на директора на Дирекция „Социално подпомагане“, което води до удължаване на срока за престой на децата в услугата, надвишавайки нормативно регламентирания 6-месечен такъв. По този повод през месец септември 2022 г., ДАЗД се обърна към заместника на председателя на Върховния касационен съд на чието внимание са представени 44 бр. съдебни решения, за разглеждане на констатираната съдебна практика и предприемане на действия по компетентност, с оглед правомощията на институцията по чл. 125 от Закона за съдебната власт. Получен е отговор от страна на Върховния касационен съд за дадени от тяхна страна конкретни указания до ръководителите на районните съдилища в страната, в чиито обхват има кризисни центрове, настаняването на деца да е до 6 месеца, като начален срок се счита датата на административния акт – заповед на директор ДСП за настаняване в социалната услуга.

През цялата 2022 г. експерти от Държавната агенция за закрила на детето са участвали в 56 броя междуинституционални работни срещи. По време на участието в междуинституционални работни срещи за обсъждане на трудни и сложни случаи на деца, експертите от Държавната агенция за закрила на детето предоставят методически указания на социалните работници и другите специалисти и са направени предложения за предприемане на мерки съгласно ЗЗДет. и други нормативни документи, с цел осигуряване сигурност и безопасност на децата и спазване на техните права.

Също така от експерти от ДАЗД, членове на междуведомствена работна група за отмяна на действащите към момента Методически указания за действията на полицейските органи при случаи на домашно насилие, утвърдени със заповед на министъра на вътрешните работи рег. № Из-717/05.04.2012 г., е изразено експертно становище по съдържанието им.

IV. Мониторинг и контрол на системата за закрила на детето.

1. Контрол относно спазване правата на детето чрез извършване на проверки.

През 2022 г. от експертите на Главна дирекция „Контрол по правата на детето“ са извършени общо 249 броя проверки, от които:

- 70 (седемдесет) броя проверки по сигнал; от които 1 проверка е комбинирана – по сигнал и за проследяване изпълнението на дадено ЗП;
- 131 (сто тридесет и една) броя планови проверки от 3 тематични планови проверки и контрол на дейността на Центъра за прием на обаждания на НТЛД 116 111 (21 бр. проверки);
- 48 (четиридесет и осем) броя последващи проверки за проследяване изпълнението на дадени задължителни предписания от председателя на ДАЗД след извършени проверки.

От посочения брой проверки 79 бр. са за насилие.

1.1. Проверки по сигнал.

През 2022 г. са извършени 70 проверки по сигнал в различни образователни и социални заведения, както и отдели „Закрила на детето” към дирекциите „Социално подпомагане” на територията на страната. Водещи по брой са извършените проверки в образователните заведения – 30 бр. (43%) и дирекциите „Социално подпомагане – 23 бр. (33%). Следват Центровете за настаняване от семеен тип – 9 бр. (13%), доставчиците на други социални услуги за деца – 7 бр. (10%) и едно лечебно заведение.

1.2. Планови проверки.

През 2022 г. са извършени три тематични планови проверки. Първата планова проверка е с тема „Работа по случаи на деца с предприета мярка за закрила – настаняване

в социални услуги за осигуряване на подслон”. Проверка в социалните услуги за подслон (кризисен център) изследва спазване правата на детето на защита от насилие. Изготвен е Анализ на резултатите от извършената тематична планова проверка и са уведомени органите на управление на обектите и принципалите им. Анализът е публикуван на електронната страница на ДАЗД.

Втората тематична планова проверка касае спазване правата на детето в териториалните поделения на Държавната агенция за бежанците, с цел да се установи спазването на правата на децата при престоя им в регистрационно-приемателен и транзитен център и осигуряване на сигурна и безопасна среда. Изготвен е Анализ на резултатите от извършената тематична планова проверка, който е публикуван на електронната страница на ДАЗД.

Третата планова проверка е на тема „Прилагане мерки за закрила в семейна среда с цел превенция на риска от настаняване на детето извън семейството му“. Извършена е в общо 85 обекта, от които 39 ДСП и 45 доставчици на социални услуги. Същата изследва работата по превенция на риска от настаняване на детето извън семейството му (изоставяне на детето), без случите на ниво родилен дом. Предстои да се анализират резултатите, да се идентифицират трудностите, добрите и лошите практики в работата по случаи на превенция на риска от настаняване на детето извън семейството, какво е взаимодействието между различните сектори.

През 2022 г., на основание заповеди на председателя на ДАЗД, до 03.09.2022 г., се извършваха регулярни периодични проверки в Центъра за прием на обаждания на НТЛД 116 111. След тази дата са преустановени поради влизане в сила и изпълнение на споразумение от 18.08.2022 г. между Държавната агенция за закрила на детето и Агенция за социално подпомагане, утвърдено от министъра на труда и социалната политика, съгласно което функционирането на Център за обаждания с хармонизиран телефонен номер 116 111, се предоставя от АСП. При проверките са изисквани разпечатки за постъпилите обаждания, установява се броя на служителите на смяна, изисквани са записи на произволно избран разговор и са прослушвани, наблюдавана е работата на консултантите и са водени беседи с тях и координатора. За извършените проверки са съставени протоколи, копие от които са представени на председателя на ДАЗД. В рамките на отчетния период са извършени общо 21 бр. проверки на дейността на Центъра за прием на обаждания на НТЛД 116 111.

1.3. Последващи проверки.

През периода са извършени 48 бр. проверки за проследяване на изпълнението на дадени задължителни предписания. В резултат на последващите проверки е установено, че задължителните предписания са изпълнени и не са установени нови пропуски в 29 обекта. При останалите проверки е констатирано, че задължителните предписания са изпълнени в по-голямата си част или частично, като за установените нови пропуски са дадени нови задължителни предписания за отстраняването им.

2. Задължителни предписания от Председателя на ДАЗД.

В резултат на извършения контрол, през периода м. януари - м. декември 2022 г. са издадени 120 бр. задължителни предписания с 474 конкретни мерки, придружени с писмени методически указания за изпълнението им и механизъм за взаимодействие между отговорните институции.

Издадените задължителни предписания са както следва:

- 15 бр. от извършена в периода м. 03. 2022 г. – м. 05.2022 г. тематична планова проверка „Работа по случаи на деца с предприета мярка за закрила – настаняване в социални услуги за осигуряване на подслон“;

- 32 бр. от стартиралата през месец август 2022 г. планова проверка на тема „Прилагане мерки за закрила в семейна среда с цел превенция на риска от настаняване на детето извън семейството му“;

- 14 бр. от извършени последваща проверка за проследяване изпълнението на дадени задължителни предписания;

- 59 бр. от извършени проверки по сигнал.

В ДАЗД са постъпили отговори за изпълнение на задължителни предписания от ръководителите на 108 институции, а за 11 от проверени обекти срокът на предписанията към 31.12.2022 г. не е изтекъл. Няма постъпила обратна информация за изпълнението от страна на 1 институция, където предстои последваща проверка за проследяване изпълнението на даденото задължително предписание през м. януари 2023 г. За отчетния период няма обжалвани задължителни предписания.

През четвъртото тримесечие на 2022 г. са извършени още 33 бр. проверки (8 бр. по сигнал, 19 бр. планови и 6 бр. последващи), приключили с издадени задължителни предписания със 142 конкретни мерки, които са заведени в деловодната система на ДАЗД през м. януари 2023 г. и ще бъдат анализирани през следващия отчетен период.

За всички извършени проверки, приключили със задължително предписание са уведомени горестоящите органи за резултатите и за съдействие по отношение на изпълнението им.

От получената обратна информация по изпълнение на задължителните предписания от проверените обекти с предписание в отчетния период, е видно, че ръководителите на проверените обекти са изпълнили мерките, касаещи съставяне на липсващи процедури, преразглеждане, актуализиране и допълване на съществуващи вътрешни правила и процедури, така че същите да доведат до създаване на гаранции за спазване на правата на децата.

V. Работа по жалби и сигнали.

През 2022 г. от експертите на ДАЗД е работено по 3462 преписки, свързани със случаи на деца на територията на страната, от които:

- 2439 бр. новопостъпили, от които 13 бр. са подадени от деца, 788 бр. от физически лица, 307 бр. от юридически лица, 205 бр. по самосезиране, 1126 бр. подадени по Националната телефонна линия за деца 116 111;

- 1023 бр. преписки от предходни години, по които работата продължава.

През годината в ДАЗД са постъпили 5388 бр. писма по вече образувани и по нови преписки (жалби от граждани, сигнали от юридически лица, уведомления от различни институции, отговори от сезираните компетентни органи и др.). Изходящите писма, съставени са 4139 бр.

В сравнение с 2021 г., през 2022 г.:

- Общият брой на подадените в ДАЗД сигнали е увеличен с 208 бр.

- Увеличение със 123 бр. има в сигналите по Националната телефонна линия за деца 116 111 и със 109 - от физически лица.

- Най-висок брой са сигналите за насилие, упражнено върху деца и между деца във всичките му форми – 483 броя, от които 169 бр. - физическо насилие; 155 бр. – negliжиране, 101 - психическо насилие; 32 бр. - сексуално насилие или блудство с дете;

24 бр. - използване на неподходящи и уронващи достойнството на детето методи на възпитание./.

➤ На второ място са сигналите, които касаят деца в риск и необходимост от предприемане на мярка за закрила, свързани с неподходящи условия за отглеждане и възпитание, риск от трафик, не задоволяване на здравни и образователни потребности, неприемливо поведение и/или агресия спрямо и между деца, прояви на дискриминация, липса на законов представител, риск от суицид и др.

➤ На трето място са жалбите и сигналите, в които са застъпени проблеми, които касаят спорове за упражняване на родителски права и нарушени лични контакти на родители с децата им, при които се наблюдава значително увеличение.

➤ Ръст бележат сигналите, в които има изнесени данни и сведения за деца в нарушение на разпоредбата на чл. 11а от Закона за закрила на детето.

➤ С 33 броя са се увеличили молбите за съдействие, относно производства и процедури.

➤ Намаление се отчита при сигналите, касаещи съжителство с непълнолетно или малолетно лице и инциденти с деца.

Практика е при постъпване на сигнали за дете в риск, ДАЗД да сезира отделите за закрила на детето към Дирекции „Социално подпомагане“ в изпълнение на регламентирано задължение в чл. 7, ал. 3 от Закона за закрила на детето, за проучване и действия по компетентност, както и да сезира други институции, в чиято компетентност е разрешаването на поставения в сигнала въпрос, в изпълнение на задължение, вписано в чл. 7, ал. 4 от Закона за закрила на детето. Подателят на сигнала се уведомява писмено за предприетите действия в изпълнение на чл. 123 от АПК, както и при постъпване на отговори от сезираните институции, подателят се уведомява за констатации от проучването, предприети действия и резултати за детето, както и за становището на ДАЗД по случая, в контекста на гарантиране на правата на децата.

VI. Работа по случаи на деца с международен елемент.

1. Деца, чужденци, търсеци или получили международна или временна закрила в България.

От 16.02.2016 г. действа Споразумение за сътрудничество, взаимодействие и обмен на информация между ДАЗД и Държавна агенция за бежанците (ДАБ) при Министерския съвет, като ДАБ предоставя ежемесечно обобщени данни за деца-чужденци на територията на Република България, търсеци и/или получили международна закрила. Регистърът съдържа също така информация за всички писма получени от други ведомства (ДАБ, АСП, МВР) по отношение на всяко дете. По този начин се проследява цялото досие на детето от момента на настаняване, до изготвяне на социален доклад относно неговото състояние и нужди.

Базата данни съдържа информация за всички деца, търсеци закрила в Р България. От 2021 г. е създаден регистър за децата-бежанци от Азия и Африка. Предвид големия миграционен поток през последните години и през 2022г. най-много регистрирани деца, търсеци закрила има от Афганистан и Сирия, следва Мароко, Египет, Ирак, Иран, Сомалия, няколко от Пакистан, Еритрея, Кот д'Ивоар и Руската Федерация. В базата данни се отбелязва освен държавата на произход, име, възраст, ЛНЧ, местата за настаняване, придружителите или ако децата са непридружени, но също така и дата на издирване в случай, че са в неизвестност, съответно и дата на намиране на детето. Според

регистъра почти всички деца от Афганистан и Сирия са били в неизвестност през 2022 г., а някои от тях по няколко пъти са били издирвани и след това намирани.

Посредством базата данни, през 2022 г. е предоставена и информация на РУ-СДВР относно прокурорска преписка във връзка с проверка на дете от Сирия, извършило престъпление на територията на Р България.

През 2022 г., ДАЗД съдейства и за казус с непълнолетна непридружена бременна майка от сирийски произход, настанена в РПЦ –Харманли.

Към декември 2022 г. в регистъра има общо 1900 деца от всички гореизброени държави, търсещи закрила в страната ни.

Държавната агенция за закрила на детето (ДАЗД) поддържа и база данни по отношение на децата от Украйна, с временна закрила в Р България. По инициатива на ДАЗД още от началото на военния конфликт се проследява всяко едно дете влязло на територията на страната. Регистърът съдържа имена, възраст, ЛНЧ, придружителите или ако децата са непридружени, местата за настаняване. За целта ежесечно циркулира информация между ДАБ и ДАЗД по отношение на актуалните и поименни списъци на децата. Регистърът съдържа също така информация за всички писма получени от други ведомства (ДАБ, АСП, МВР). Държавната агенция за закрила на детето регулярно кореспондира с МВР с искане за установяване на точното местоположение на децата, което да улесни посещението на АСП при изготвяне на социален доклад по отношение на техните нужди и потребности. След получаване на официална информация от МВР Дирекция “Миграция”, стана ясно, че повечето от непридружените деца от Украйна са влизали и излизали по няколко пъти в и от България. По този начин се идентифицира проблем с установяване на точното местоположение на децата. През 2022 г. са изпратени писма до всички кметове на общини на територията на страната с искане за предоставяне информация на основание т. III от Координационния механизъм за взаимодействие между институциите и организациите при случаи на непридружени деца или разделени от семействата си деца чужденци, намиращи се на територията на република България, включително децата, търсещи и/или получили международна или временна закрила, които са настанени на Ваша територия в резиденти грижи. Посредством Регистъра са извършени справки и за непридружени деца бежанци от Украйна, които самоволно са взели решение да се върнат в Украйна. След извършена проверка им е разрешено да напуснат страната само с Нотариално заверено пълномощно от родителите. Проследяването на местоположението на децата е важно и по отношение на рисковете от трафик и други.

ДАЗД регулярно изисква информация и от АСП по отношение на нуждите и потребностите на децата от Украйна. От събраните социални доклади става ясно, че повечето деца са в добро здраве и че са задоволени базисните и други нужди. На основание т. III от Координационния механизъм за взаимодействие между институциите и организациите при случаи на непридружени деца или разделени от семействата си деца чужденци, намиращи се на територията на Република България, включително децата, търсещи и/или получили международна или временна закрила, бяха изпратени писма и до МОН с искане на информация за децата-бежанци, които посещават детски заведения и училища.

От началото на военния конфликт до края на м. декември общият брой на всички деца е 52 863 от които 589 деца – непридружени малолетни и непълнолетни.

- 2. Работа по международни случаи, свързани с деца, чрез взаимодействие с българските представителства в чужбина чрез Министерството на външните работи; международен обмен на информация по повод запитвания от други*

държави; взаимодействие с органите на полицията и с дирекциите „Социално подпомагане“ в страната, и връзка с Министерство на правосъдието като Централен орган.

През 2022 г. Държавната агенция за закрила на детето продължи да взаимодейства с българските представителства в чужбина, чрез Министерство на външните работи и Министерството на правосъдието при случаи на деца с международен елемент, като осъществи обмен на информация със съответните ведомства, институции и организации на други държави, отговарящи за закрилата на детето, при спазване на условията и реда по Закона за защита на личните данни във взаимодействие с Комисията за защита на личните данни.

Ежедневно се провеждат консултации по телефона на граждани (родители, роднини, близки и съседи на деца) по различни въпроси, които касаят проблеми на родителско отчуждаване, случаи на родителски конфликти, възпитанието, здравето, поведението и развитието на деца, консултации, свързани с нарушени права на деца, случаи на насилие, международни случаи, препятстване контакт с дете; снабдяване на дете, родено в чужбина, с документи; получаване на информация за проведени имунизации в чужбина; уреждане статута на дете на територията на Република България и др. Във връзка с необходимостта от предоставяне на конкретна информация от компетентността на няколко институции е координирано навременно проучване и обобщаване на подадената информация и становища от Главна дирекция „Гранична полиция“, дирекция „Миграция“, Министерство на здравеопазването, общини, ОЗД/ДСП.

През 2022 г. експерти от ДАЗД са работили по 166 случаи с международен елемент, обхващащи 220 деца от тях 100 момичета и 120 момчета като са изготвени много писма и са проведени множество консултации по телефон и имейл, които са свързани с:

- нарушен режим на лични контакти, родителски конфликти и домашно насилие;
- социални проучвания за български деца и техните семейства, по молба на чужди социални служби във връзка с реинтеграция в биологичното семейство в България или в чужбина и/или предприета мярка за закрила на територията на чуждата държава;
- negliжиране, не полагане на грижи от страна на родителите, домашно насилие, опасност за физическото и емоционалното развитие на български деца от страна на родителите им в чужбина, което е наложило предприемане на мерки за закрила от страна на чуждите социални власти;
- отговори до български съдилища, които са постановили извършване на социални проучвания на родител/и, които постоянно пребивават на територията на чужда държава;
- информиране на български социални служби за осъществявани наблюдения от чужди социални власти спрямо български деца, пребивавали на територията на чужда държава;
- съдействие за установяване на местонахождението на деца и извършване на социално проучване и оценка на риска за тях;
- български деца, родени в чужбина, завърнали се в България заедно с техните родители без документи и гражданска регистрация и съдействие за издаване на акт за раждане;

- случаи свързани с осъществяване на процедура по настойничество и попечителство на български деца в чужбина, за които се информират своевременно българските социални служби;
- случаи на изоставени в чужбина български деца;
- случаи на изоставени деца чужди граждани в България.

Сигналите в Държавната агенция за закрила на детето са получени от дипломатическите представителства на България, от Министерство на външните работи (МВнР), роднини на децата, Министерство на труда и социалната политика, Дирекция „Международно оперативно сътрудничество“ (ДМОС), дирекции „Социално подпомагане“ родители и близки на децата, граждани които сигнализират за различни проблеми свързани с български деца в чужбина. Случаите с международен елемент са от страни като Република Косово, Република Австрия, Федерална Република Германия, Великобритания, Република Украйна, Кралство, Белгия, Република Кипър, Република Гърция, САЩ и други страни.

В част от случаите с международен елемент е работено по случаи на деца чужди граждани, изведени от страната им на произход и доведени в Република България от техните родители, роднини или близки, които по преценка на чуждите социални служби поради риск за децата са били поставени под наблюдение и със забрани за ненапускане на страните от които са изведени и доведени в страната ни или преминаващи през България. Във връзка с работата по случаите е извършена непрекъсната комуникация с дипломатическите представителства на Република България, Министерство на правосъдието, Министерство на външните работи, Министерство на вътрешните работи, компетентните дирекции „Социално подпомагане“ в страната, Районен съд, граждани и други. Проведени са консултации с родители на децата и отговорните за тях социални услуги, в които е предприета мярката им за закрила съгласно Закона за закрила на детето.

Ежедневно се въвежда информация и се поддържа Регистър относно зачитането на решения за назначаване настойник/попечител на пребиваващ в чужбина непълнолетен български гражданин, постановени в друга държава – членка на Европейския съюз. Информацията е от посолства и консулства на България в Европейския съюз и от дирекция „Международно оперативно сътрудничество“ към МВР за наличие на обстоятелства и данни за международно отвличане или издирване на дете.

Във връзка с получено писмо от ръководителя на Службата по трудови и социални въпроси в Посолството на Република България във ФР Германия бе направена организация за закупуване и изпращане с дипломатическата поща занимателни материали за български деца, които са настанени от Службата за неотложна закрила на деца в институции в гр. Берлин. Получено е благодарствено писмо от Посолството на Република България в ФР Германия.

Във връзка с редица писма от съдебни органи относно необходимостта от изготвяне на социални доклади по конкретни дела е дадено становище, което конкретизира, че събирането и обменът на информация в областта на родителската отговорност, касаещ трети държави, се осъществява чрез дирекция „Международна правна закрила на детето и международни осиновявания“ при Министерство на правосъдието (МП). Това се налага поради конституирането на МП като централен орган по реда на Регламент (ЕО) № 2201/2003 на Съвета от 27 ноември 2003 г. относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по брачни дела и делата, свързани с родителската отговорност. Отново е подчертано, че искането за изготвяне на социални доклади от една държава-членка на ЕС до друга държава членка, попада в обхвата на механизма за сътрудничество по чл. 55 от Регламент (ЕО) № 2201/2003.

Координирано е предоставянето на компетентни становища относно практиката по прилагането на Регламент (ЕС) 2016/679, въвеждащ завишен правен режим за защита на личните данни на деца. В резултат на обобщаване и анализирани становищата на КЗЛД, МП, ВСС, ОЗД/ДСП по проблема, се потвърди липсата на промени в специалното законодателство, регламентиращо обмена на информация при трансгранични случаи на закрила на деца. Не е налице правно основание администратори – публични органи да предявят лични данни на деца, съдържащи се в социалните доклади, изготвени от дирекция „Социално подпомагане“, както и от всеки друг административен орган, осъществяващ закрила на детето в Република България, на неправителствени организации на територията на страната или в чужбина.

3. Предложения за мерки по чл. 76а от Закона за българските лични документи.

С цел предотвратяване на въвличането и използването на деца в различни видове експлоатация, през изминалата 2022 г., са изготвени 10 мотивирани становища от председателя на Държавната агенция за закрила на детето до министъра на вътрешните работи, които включват 11 български деца за налагане на мярка по 76а от Закона за българските лични документи. От тях 8 предложения са за срок до 2 години от издаване на заповедта и 3 до навършване на пълнолетие на децата.

Прилагането на тази мярка дава възможност на социалните работници да осъществяват наблюдение и проследяване на развитието на децата, които са били идентифицирани като жертви на трафик или в риск от трафик. Налагането на мярка за не напускане на българската държава от децата, служи като охранителна мярка с цел превенция от повторно извеждане на децата и въвличането им в различни видове експлоатация. Видовете могат да бъдат следните: сексуална и трудова експлоатация, използване за просия и джебчийски кражби. Жертвите също така могат да бъдат родени и изоставени от родителите си, които са български граждани, могат да бъдат и изведени от родители, роднини или близки в чужбина и изоставени непридружени в чуждите страни, както и да бъдат въвлечени в ранен брак и използвани за получаване на неправомерни материални доходи от различните видове злоупотреба.

VII. Консултации на граждани и юридически лица.

От експерти на ДАЗД през 2022 г. са проведени 1978 бр. консултации, от които:

Според мястото на консултиране:

- 1864 бр. са по телефон /1556 физически лица и 308 – юридически/;
- 114 бр. са дадени в офисите на отделите /108 физически лица и 6 – юридически/.

Според профила на консултираните:

- 1664 бр. са физически лица /1556 – по телефон, 108 – в офисите на отделите/;
- 314 бр. са юридически лица /308 по телефон; 6 – в офисите на отделите/.

През 2022 г. най-висок брой консултации на физически лица са дадени на:

- родителите на дете;
- бащите;
- майките;

➤ граждани, потърсили съвет по отношение на дете, което е показател за повишена сензитивност и ангажираност на обществото като цяло към децата и техните нужди;

➤ роднини на дете;

За отчетния период са проведени 10 консултации с деца, потърсили съдействие или съвет от ДАЗД.

От консултираните юридически лица преобладават служителите на Отделите „Закрила на детето“ към Дирекция „Социално подпомагане“ по теми, относно прилагане на действащото законодателство в областта на закрила на детето и процедури, както и възникнали казуси в текущата им дейност, следвани от тези, които не са посочили точно каква е позицията им спрямо детето, повод на консултациите.

При анализ на водещите проблеми в консултациите, по тематични области водещо място с 465 броя са консултациите, при които се търси съдействие от ДАЗД за разясняване на органите по закрила на детето в страната и техните правомощия и компетенции, искане за предоставяне на координати на ОЗД/ДСП, функции на НТЛД 116 111 и въпроси, свързани с епидемиологичната обстановка в страната и ограниченията, наложени на гражданите и техните семейства и други.

Второ място с 316 бр. заемат консултациите относно различни процедури - припознаване на дете; реинтеграция на деца в биологичните семейства или настаняване в семейства на близки и роднини; ред и условия за вписване в Регистъра на деца, които могат да бъдат осиновени при условия на пълно осиновяване; учредяване на настойничество, отказ от наследство от страна на дете; закупуване или продажба на имот от името на детето; консултации за изпълнение на задължително предписание; създаване на детски влог и др.

Третата позиция с 217 бр. заемат консултациите по повод упражнено насилие спрямо дете в неговите различни форми – физическо, психическо, сексуално, negliжиране и домашно насилие. Наблюдава се значително повишаване на броя им в сравнение с 2021 г., когато той е бил 156.

На четвърто място с 213 бр. са случаите, при които е осъществена консултация по повод на дете, попадащо в категорията „дете в риск“, спрямо което е необходимо да се предприеме мярка за закрила.

На пета позиция с 211 бр. са консултациите по въпроси, свързани с нарушаване или ограничаване на режима на лични отношения с дете от страна на единия родител, въпреки влязло в сила съдебно решение.

Консултациите, които касаят спор (с висящи производства) за упражняване на родителски права спрямо дете са 192 броя за отчетната 2022 година.

Проведени са 99 консултации, в хода на които е изразено несъгласие с предприети действия и съставени социални доклади от страна на ОЗД/ДСП.

Физически и юридически лица са търсили консултация и по темите за неприемливо поведение на дете в училище, съдействие или съвет относно права и услуги, касаещи дете с увреждане, по повод необходимост от материално подпомагане на семейството, работа по преписки и движението им, съжителство на малолетно или непълнолетно момиче с пълнолетно лице/ранен брак, прояви на неприемливо поведение на дете в детско заведение и по повод инциденти с деца.

При консултирането през 2022 г. се констатира, че тенденцията гражданите да припознават отделите „Закрила на детето“ като поделения на Държавната агенция за закрила на детето остава непроменена, въпреки разясненията, които се дават, че Дирекция „Социално подпомагане“, в която е отдел „Закрила на детето“ е орган за

закрила на детето на местно ниво и е териториално поделение на Агенцията за социално подпомагане.

Традиционно, в преобладаващата част от случаите, консултираните са насочвани към отдел „Закрила на детето” към компетентната дирекция „Социално подпомагане”. Когато решаването на поставения проблем е от правомощията на друга институция, след проведената консултация, на гражданите са предоставяни координати и адреси на Агенция за социално подпомагане, Регионална дирекция за социално подпомагане, общинска администрация, налични социални услуги в общността, Районен съд, медицински специалисти, РУ на МВР, Окръжен съд, Районна прокуратура, Регионално управление на образованието, Областен екип по приемна грижа, Център за обществена подкрепа и др.

VIII. Административна и административнонаказателна дейност.

1. Достъп до обществена информация.

През 2022 г. в ДАЗД са депозираны 14 искания за достъп до обществена информация, от които 6 броя са подадени от физически лица и 8 броя от сдружения с нестопанска цел. Изготвени са 10 броя Решения за предоставяне на пълен достъп до обществена информация, останалите са изпратени по компетентност на други администрации.

2. Административнонаказателна дейност.

През 2022 г. са съставени седем (7) акта за установяване на административно нарушение (АУАН), както следва:

Съставени АУАН за 2022г.	Общо 7 бр.
Нарушение на чл. 45, ал. 11 от ЗЗДет.	4 бр.
Нарушение на чл. 45, ал. 12 от ЗЗДет.	3 бр.

3. Препоръки за търсене на дисциплинарна отговорност.

През 2022 г. от страна на експерти от ДАЗД са дадени четиринадесет (14) предложения на ръководителите на проверяваното лице за налагане на дисциплинарни наказания на лицата, нарушили служебните си задължения, с което са причинили нарушаване на правата на дете, на основание чл. 63, ал. 5 от Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето.

IX. Промяна на Устройствен правилник на ДАЗД.

Устройственият правилник на Държавната агенция за закрила на детето е изм. и доп. ДВ. бр.62 от 5 август 2022г. Промяната касае регламентиране изпълняване на функциите, свързани с осигуряване функционирането на Център за обаждания към Националната телефонна линия за деца 116 111 чрез споделени услуги в системата на Министерството на труда и социалната политика.

X. Кризисна интервенция.

ДАЗД има задължение да извършва координация на екипа за осъществяване на кризисна интервенция, като сформира и организира работата на мобилните групи за

предоставяне на такава. Членовете на сформирания към ДАЗД екип от външни специалисти са психолози и психиатри, които са доказани професионалисти, с дългогодишен опит в своята сфера на дейност.

Кризисна интервенция е прилагане на комплексна, изчерпателна и многокомпонентна програма за спешна психологическа помощ при критични/стресови събития. Тя съчетава подходящи напътствия и ръководене, умело слушане, емпатия, успокояване и вдъхване на увереност, даване на подходящи практически съвети. Кризисна интервенция се прилага при наличие на травмиращи събития, като например природни бедствия, злополуки, смърт на близък и др. Обекти на кризисната интервенция са пострадали деца и техни близки, очевидци, персоналят, участващ в спасителни действия, колеги и други.

През отчетната 2022 г. в ДАЗД е постъпила 1 заявка за организиране и провеждане на кризисна интервенция. През второто тримесечие на 2022 г. е организирана кризисна интервенция в периода 29 – 31.05.2022 г. на пострадало дете и родителите му, както и на ученици от две училища в гр. Свиленград, във връзка с тежък случай на насилие над дете от други деца.

XI. Становища, свързани със закрилата и гарантирането на правата на детето и участия в работни групи.

Изразено е становище във връзка със законопроекта за изменение и допълнение на Наказателния кодекс за актуализирането на нормативната уредба в областта на онлайн детската сексуална експлоатация.

По искане на председателя на комисия „Здравеопазване“ към 47-то Народно събрание, Държавната агенция за закрила на детето изрази становище по Законопроект за изменение и допълнение на Закона за здравето, във връзка с продажбата и употребата на диазотен оксид (райски газ) сред деца.

Изготвено е становище до председателя на парламентарната Комисия по образованието и науката в Народното събрание в Република България относно проблем, поставен от екипа на 51 СУ „Елисавета Багряна“ във връзка със зачестилите случаи на насилие под всякаква форма от и над деца и показване на кадри от такива в социалните мрежи.

По получения Законопроект за изменение на Семейния кодекс е изпратено становище по исканите промени, което подчертава, че през призмата на ежедневните казуси, по които работи Държавната агенция за закрила на детето, е идентифицирана необходимостта в оперативен порядък да бъдат анализирани практиките на съдебната власт, на органите и институциите по отношение на родителските конфликти. Именно заради зачестилите тежки случаи на родителски конфликти, под ръководството на ДАЗД е изготвен Механизъм за работа и сътрудничество между институциите по случаи на деца, въввлечени в родителски конфликти, който има за цел обединяване на усилията на всички институции, в рамките на законовите правомощия и предприемане на активни действия за защита интересите на детето. Фокусът е върху случаите, при които родителите замесват детето в конфликтите помежду си, превръщайки го в активна част от конфликтната динамика, което влияе негативно върху изпълнението на родителската отговорност и осигуряването на спокойна среда, сигурност и стабилност за благоприятно развитие на детето.

Изготвено е становище по отношение Рамкова позиция, свързана с Предложение на Европейската комисия за Препоръка относно преразглеждането на „целите от Барселона“ в областта на образованието и грижите в ранна детска възраст. Държавната

агенция за закрила на детето, счита че Предложението за Препоръка за ревизия на „целите от Барселона“ в областта на образованието и грижите в ранна детска възраст ще осигури по-голяма активност на жените на пазара на труда, като в същото време ще има положително въздействие върху развитието и социализирането на децата, особено за тези от уязвими групи. Подкрепата на семействата и осигуряването на индивидуален подход към потребностите на децата имат ключово значение за тяхното развитие.

От страна на ДАЗД е предоставена информация на консула на Украйна в Република България относно възможностите за подкрепа на украинските граждани на територията на България (Националната телефонна линия за деца 116 111 и кризисна интервенция).

Предоставена е подробна писмена информация на Омбудсмана на Република България относно изпълнението на Конвенцията на ООН за правата на децата и факултативните протоколи към нея.

Подготвено е становище по отношение на проучване във връзка с изготвянето на оценка на въздействието върху възможна законодателна инициатива на Европейския съюз относно признаването на родителството между държавите членки.

През 2022 г. работната група, член на която е и експерт от ДАЗД, финализира съвместната си дейност по изготвяне проект на План за действие в изпълнение на препоръката на Съвета за създаване на Европейска гаранция за детето (2030). След обобщаване на всички получени предложения от членовете на работната група е изготвен проект на Плана, който на работно заседание на група е приет. Проектът на плана е разгледан и приет от Националния съвет за закрила на детето и от Съвета на децата към Държавната агенция за закрила на детето.

Държавната агенция за закрила на детето изрази становище пред Министерството на труда и социалната политика за осигуряване на възможност за рехабилитация и отдых на украински деца в България. Становището е изразено във връзка с искане на министъра на труда и социалната политика на Украйна, за предоставяне на възможност за рехабилитация и отдых на украински деца в България. В становището на ДАЗД са изведени възможните законови основания за подкрепа на украинските деца, съгласно Закона за хората с увреждания за провеждане на медицинска, социална и психологическа рехабилитация, Закона за лечебните заведения, Закона за здравето осигуряване и Закона за социалните услуги. В тази връзка ДАЗД предложи да се вземе политическо решение по отношение на възможността за отделяне на финансов ресурс за украинските деца, с който да се заплатят разходите от страна на България за достъп до рехабилитация и дейности за отдых, спорт и детски лагери.

В изпълнение на Актуализирания план за действие към Националната стратегия „Визия за деинституционализация на децата в Република България”, през 2022 г. се финализира работата по Мониторинговия доклад за изпълнението на плана. При изготвянето на доклада са взети предвид всички направени от членовете на ПЕРГ бележки, коментари и допълнения. Изпратен е до министъра на труда и социалната политика, председател на Междуведомствената работна група.

Изготвено е становище във връзка със Законопроект за изменение и допълнение на Наказателния кодекс. Съставено писмо до председателя на Комисията по въпросите на децата, младежта и спорта относно предстоящо заседание на Комисията за първо гласуване на Законопроекта № 47-202-01-14, внесен от Министерския съвет на 18.03.2022 г.

Съставени са и предложения за законодателни промени за ограничаването на случаите на насилие под всякаква форма от и над деца и показване на кадри от такива в социалните мрежи във връзка с изслушването на председателя на ДАЗД в Народното събрание.

Изготвено становище относно изменение и допълнение на Закона за защита от домашно насилие по преписка с вх. № 48-254-01-70/24.10.2022 г. и № 02-00-8/2022 г. до Народното събрание.

Изготвено становище във връзка с преписка с вх. № 02-00-7/29.11.2022 г. по законопроект за изменение на Семейен кодекс с №48-254-01-64, внесен от К. Костадинов и група народни представители на 15.11.2022 г.

Участие в работната група за изготвяне на подзаконовата нормативна уредба на Закона за социалните услуги, включително на проект на Наредба за качеството на социални услуги – давани писмени предложения относно разработените стандарти и критерии за интегрирани здравно-социални услуги за деца с потребност от постоянни медицински грижи.

Участие се взе и в работна група в Министерство на правосъдието във връзка с обсъждане на нормативни промени в ГПК относно принудително предаване на дете.

Инициативи на ДАЗД относно работа по Механизми, предложения за нормативни промени:

Работа по актуализирането на Проект на Координационен механизъм за взаимодействие между институциите и организациите при случаи на непридружени деца или разделени от семействата си деца чужденци, намиращи се на територията на Република България, включително децата, търсеци и/или получили международна закрила и предоставяне на становище на МТСП във връзка с предложените изменения в него.

Изготвяне на методически насоки за Държавната агенция за бежанците относно прилагане на поощрения и санкции спрямо непридружени деца, търсеци закрила.

Изготвена позиция/становище за наличието на деца в риск, по повод писмо на представител на Националния съвет на ромите в България за деца, които са пострадали при сбиване.

Изготвяне на позиция/становище относно децата с увреждания, които са били или продължават да бъдат настанени в ДМСГД по преписка № 37-00-16-7/03.10.2022 г., касаеща жалба до Комисия за защита от дискриминация.

Изготвена позиция/становище относно правото на защита по чл. 56 от Конституцията на Р България по преписка с вх. № 97-00-100/12.10.2022 г. и № 97-00-154. В тази връзка е сезирана е АСП с предложение да се изготви методическо указание към ДСП.

Изготвена позиция/становище до председател на Общински съвет относно предложение за изменение на нормативната уредба, свързана с отмяна на възможността за придружаване на децата след 22,00 часа от други лица, извън родители, попечители и лица, които полагат грижи за тях.

Изразено становище по преписка № 03-00-28-2/17.08.2022 г. относно актуализиране на наръчника за работа на екипа на Центъра за обаждания.

XII. Участие в международни форуми.

В рамките на отчетния период ДАЗД участва във втората пленарна сесия на Управителният комитет за правата на детето (CDENF), посветена на закрила на правата на децата в миграция, в Страсбург в онлайн формат на 1 – 3 февруари 2022 г. с г-жа Мария-Андреани Костопулу като председател.

5-то пленарно заседание на Управителния комитет по правата на детето

От 4 до 6-ти юли в онлайн формат се проведе заседание на Управителния комитет по правата на детето към Съвета на Европа. По време на заседанието са приети редица документи, както и е избран нов Председател – г-жа Розарио Фармхаус и нов член на Бюрото – г-жа Ружица Божкич. Съвместно с други експерти ДАЗД участва в заседания на редица комитети и работни групи към Съвета на Европа. Агенцията участва и при изготвяне на самооценка по Препоръка на Съвета на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие относно създаване на по-добри възможности за младите хора. Подготвен е материал, изпратен на МВНР във връзка с доклада на Държавния департамент относно трафика на хора за 2021 г.

6-то пленарно заседание на Управителния комитет за правата на детето към Съвета на Европа (CDENF)

По време на 6-то пленарно заседание на CDENF, което се проведе в периода от 15 до 17 ноември, 2022 г. в гр. Страсбург, Република Франция, България е представена от председателя на ДАЗД. Създаден през 2020 г., Управителният комитет за правата на детето (CDENF) е междууправителственият орган на Съвета на Европа, отговорен за дейностите по определяне на стандарти в областта на правата на детето и ръководи работата на Съвета на Европа в тази област, като съветва Комитета на министрите относно подходящи действия и предложения. Когато е уместно, той предприема действия за разработване и насърчаване на дейности и инструменти (например препоръка, декларация, политически насоки, ръководство за добри практики и други) относно правата на детето за разглеждане и приемане от Комитета на министрите.

CDENF също така наблюдава изпълнението на Стратегията на Съвета на Европа за правата на детето (2022-2027 г.), гарантира, че правата на детето са включени във всички съответни комитети и органи на Съвета на Европа и подкрепя държавите-членки при интегрирането на правата на децата.

По време на 6^{то} пленарно заседание на CDENF председателят на ДАЗД е определен да представлява Управителния комитет на събитие, организирано от „Екипа на Съвета на Европа за Ромите и пътуващите“ по програма ROMACT, което се проведе на 12 декември 2022 г. в София. Представен е и промоционален видеоклип, свързан със Стратегията на Съвета на Европа за правата на детето (2022–2027 г.), и презентация на подходящата за деца версия на стратегията от секретариата, като в част от екипа, подготвил този проект участва и българският младежки делегат, представител на област Враца в Съвета на децата към председателя на ДАЗД.

В хода на заседанието се подчерта, че бъдещите приоритети на Съвета на Европа трябва да се ръководят от Стратегията за правата на детето (2022-2027 г.); прегледа се напредъкът, постигнат от Комитета и се гласува преработения работен план относно „Правата и най-добрите интереси на детето при раздяла на родителите и в процедури за полагане на грижи“; прегледа се проект на препоръка, съдържащ насоки за укрепване на системите за докладване на насилието срещу деца и свързания проект на Обяснителен меморандум, получен от Работната група за отговор на насилието срещу деца (CDENF-GT-VAE); представи се проучване за картографиране на внедряването и усъвършенстване на структурите Barnahus (Къща за деца) в Европа, който е водещият европейски модел за реакция при сексуално насилие над деца; представи се Ръководство за участието на децата в процеса на вземане на решения по въпроси, свързани с тяхното здраве и се инициира дейността на CDENF относно ролята на децата като защитници на правата на човека.

TransMonEE - „30 години мониторинг на правата и неравенствата на децата – Преглед и укрепване към всеобхватната рамка за наблюдение на правата на децата“

Във връзка с получената покана от УНИЦЕФ-България за участие в международната годишна среща TransMonEE, ДАЗД взе участие в събитието, което се проведе в периода от 01.11. до 02.11.2022 г. в гр. Анкара, Турция.

TransMonEE е инициатива за регионално партньорство, която има за цел да подобри обхвата, качеството, дезагрегацията, достъпността и използването на данни за деца в широк набор от области, свързани с правата и благосъстоянието на децата. Прямо най-новите заключителни бележки на Комитета по правата на детето към страните по конвенцията е посочено, че всички страни, без изключение, са получили препоръки за подобряване на наличността на данни за деца.

По време на срещата TransMonEE, с тематично заглавие „30 години мониторинг на правата и неравенствата на децата – Преглед и укрепване към всеобхватната рамка за наблюдение на правата на децата“, са заложени и се работи към постигане на следните цели: да се преразгледат наскоро приетите „Насоки на Конференцията на европейските статистики за подобряване на статистиката за избрани уязвими групи деца“; прилагане на новия списък с минимални индикатори за закрила на детето в региона и по-специално да се проучат добрите практики, свързани с генерирането на статистика за деца в алтернативна грижа; обсъди се и се постигна широк консенсус относно регионална рамка за мониторинг на правата на детето с нейните ключови области и показатели, необходимите корекции, за да се обхване реализацията на правата на детето и предизвикателствата, пред които децата са изправени в днешния свят.

По време на събитието е отбелязано, че разликата между търсенето на данни, включително относно положението на децата, и реалностите и капацитета на място е разширен, което налага допълнителни отговорности на националните статистически служби и системи по отношение на навременността, разбивката и точността на данните. Инициативи като Европейската гаранция за детето и Насоките, издадени от работната група на Конференцията за бъдещето на Европа, подчертават тези пропуски и проблеми, като призовават за по-координирани и устойчиви подходи.

Представи се наскоро приетото „Ръководство относно статистиката за децата: акцент върху децата, изложени на насилие, в алтернативни грижи и с увреждания“ от Конференцията на европейските статистики.

Международна конференция в Дърбан, Южна Африка за детския труд

От 15 до 20 май 2022 г. в град Дърбан се проведе 5-тата международна конференция за премахване на детския труд в хибриден формат. В края на конференцията е приет призив за действие срещу детския труд.

Конференция на високо равнище за публичното представяне на Стратегията на Съвета на Европа за правата на детето (2022-2027), гр. Рим, Италия

През 2022 г. на основание на покана, постъпила чрез Секретариата на Управителния комитет за правата на детето (CDENF) към Съвета на Европа, председателят на ДАЗД взе участие в Конференцията на високо равнище за публичното представяне на Стратегията на Съвета на Европа за правата на детето (2022-2027) в гр. Рим, Италия, 7-8 април 2022 г.

През 2021 г. от 10 държави-членки на Съвета на Европа са направени консултации с 220 деца в цяла Европа, за да се включат техните мнения в новата Стратегия на Съвета на Европа за правата на детето, която ще се прилага от 2022 до 2027 г. Представянето на тази стратегия се състоя в Рим на 7 и 8 април 2022 г. Съветът на Европа поиска Defense for Children Italia, организация със седалище в Италия, която защитава и насърчава правата на децата, да организира млада делегация, която да участва в тази конференция. Като представител на България в младата делегация взе участие заместник-представител на Съвета на децата.

По време на конференцията са проведени редица тематични сесии, като участниците са запознати в дълбочина с някои от последните развития и значителни предизвикателства, засягащи правата на детето, и съвместно бяха разработени насоки за правителствени и междуправителствени действия, които да бъдат предприети през следващите години.

През 2022 г. член на Съвета на децата, който взе участие в Конференцията на високо равнище за публичното представяне на Стратегията на Съвета на Европа за правата на детето (2022-2027) в гр. Рим, Италия през месец април 2022 г., се включи в изготвянето на детската версия на стратегическия документ като взе участие в срещи между детската делегация и Defence for Children Italy.

През 2022 г. Управителният комитет за правата на детето (CDENF) към Съвета на Европа стартира консултация по проекта на Ръководство за детско участие в процеса на вземане на решения относно тяхното здраве със заинтересовани страни, за да бъдат получени коментари и предложения от работещите за и с деца. ДАЗД изпрати покана за участие в консултацията до Националния център по общественото здраве и анализи, Българската педиатрична асоциация и Националната пациентска организация.

Участие в **Симпозиум за закрила на децата и младежите от дигитални заплахи 2022** на 8 февруари 2022 г. Събитието събра лидери в правителството, гражданското общество, частния сектор и самите младежи, за да бъдат идентифицирани проблемите и дигиталните заплахи пред децата и младежите. Симпозиумът изследва теми, вариращи от цифрово включване и овластяване, до съществуващи стратегии за закрила и развиващите се роли на технологичния сектор и правителствата.

В рамките на отчетния период ДАЗД прегледа и изпрати коментари и предложения за редакция в Доклада на Агенцията на ЕС за основните права за 2022 г.

На 17 март 2022 г. ДАЗД участва в уебинар на End Violence относно връзката между насилието над деца, особено над момичета, и климатичните промени.

Среща с цел подкрепа на българската общност в Европейското училище в Брюксел IV, 23-24 юни 2022 г. в гр. Брюксел, Белгия

Организирано е участието на председателя на ДАЗД в съвместна среща с цел подкрепа на българската общност в Европейското училище в Брюксел IV, 23-24 юни 2022 г. Събитието представя резултатите от 3-годишна съвместна работа, финансирана по европейски програми в областта на образованието и младежта, както и добри образователни практики и дейности за професионално развитие.

Общ план за борба с трафика на хора на ЕС - украински граждани

В рамките на отчетния период във връзка с приетия Общ план за борба с трафика на хора за справяне с рисковете от трафик на хора и защита на потенциалните жертви сред бягащите от войната в Украйна на ЕК, в Секретариата на Националната комисия за борба с трафика на хора постъпи искане за предоставяне на информация в спешен порядък от Офиса на Европейския антитрафик координатор за изпълнението на плана, предприетите мерки от българска страна и планираните такива.

В периода 23-25 май 2022 г. ДАЗД взе участие в конференция относно проект **SP4Europe – „Укрепване на рамката за детско участие и действие в Европа“**. Конференцията се организира от Съвета на Европа в тясно сътрудничество с Ирландския отдел за децата, уврежданията, равенството, интеграцията и младежта (DCEDIY), Hub на nOg и Националната служба за участие. Целта беше да се отбележи правото на детето да бъде изслушано и взето сериозно в рамките на ирландското председателство на Съвета на Европа и неговата тема: „Чуйте нашите гласове – насърчаване на демокрацията на участието и ангажираността на младежта през 21 век“.

В периода 21-22 юни 2022 г. ДАЗД участва в **Дигитална асамблея 2022**, организирана от Европейската комисия, Генерална дирекция за комуникационни мрежи, съдържание и технологии и френското председателство на Съвета на Европейския съюз.

На 8 септември 2022 г. ДАЗД взе участие в конференция на високо равнище относно регламент Брюксел IIb на тема „Какво ново в семейното законодателство на ЕС?“.

На 20 септември 2022 г. ДАЗД взе участие в онлайн среща на високо равнище на Международната асоциация на интернет горещи линии INHOPE.

Комитетът Ланзароте към Съвета на Европа

В качеството си на представител за Република България експерт от ДАЗД участва в едно редовно и едно извънредно заседание на Комитета Ланзароте, който е съвещателен орган към Съвета на Европа по въпросите на сексуалната експлоатация и злоупотреба с деца. По време на редовното заседание продължи извършването на мониторинг на прилагането на Конвенцията Ланзароте относно „Защитата на децата срещу сексуална експлоатация и сексуално насилие, улеснена от информационни и технологични средства“. В тази връзка е приет доклада от втория кръг за наблюдение.

Във връзка с 10-те препоръки от специалния доклад от спешния кръг за наблюдение „Защита на децата, засегнати от бежанската криза, от сексуална експлоатация и сексуално насилие“ е обобщена получената допълнителна информация, като доклада се обсъди по отношение съответствието на някои от препоръките.

Координирано е и предоставянето на информация от специалния докладчик на ООН относно продажбата и сексуалната експлоатация на деца, включително детска проституция, детска порнография и други материали за сексуално насилие над деца. Осигурено е попълването на въпросник относно провеждана оценка на практическото прилагане на Директива 2011/93 относно борбата със сексуалното насилие и със сексуалната експлоатация на деца, както и с детската порнография и за замяна на Рамково решение 2004/68/ПВР на Съвета.

По време на извънредното заседание са обсъдени въпроси, свързани със защитата на децата срещу сексуална експлоатация и сексуално насилие; какви да бъдат последиците от агресията на Руската федерация срещу Украйна – условия за участие на Руската федерация в работата на Комитета; как да бъде укрепена ефективността на механизма и процедурата за наблюдение; актуализация на работния план на Комитета за мониторинг и изграждане на капацитет; провеждане на избор на представители на Комитета и техни заместници. С цел засилване на ефективността на механизма и процедурата за наблюдение в краткосрочен или средносрочен план след гласуване е приет ревизириания процедурен правилник на Комитета Ланзароте.

Участие в 1-то онлайн заседание на Мрежата на Европейския съюз за правата на децата, 31 март 2022 г.

На 31 март 2022 г. ДАЗД участва, представлявайки страната в първото онлайн заседание на Мрежата на Европейския съюз за правата на децата. По време на срещата се обсъди защитата на правата на децата, бягащи от руската инвазия в Украйна. Представиха се ключови резултати от Стратегията на ЕС за правата на детето една година след нейното приемане, както и основните положения в новата Стратегия на Съвета на Европа за правата на детето (2022-2027 г.). Обсъдена е и бъдещата работа на мрежата (планирани дейности, работна програма, процедурни въпроси).

Във връзка с получен въпросник, с цел планиране на дейностите, които Мрежата на ЕС за правата на децата да развива през следващата година, е подготвен проект на отговор на поставените въпроси на български и на английски език.

14-ти Европейски форум за правата на детето

ДАЗД участва в онлайн събитие от 27 до 29 септември 2022 г. в 14-тия Европейски форум за правата на детето. Форумът даде възможност на участниците, сред които и деца, да присъстват на интерактивното събитие, проведено в Брюксел. Темата на форума е „Поставяне на децата в центъра: овластяване, включване и закрила на децата“.

Като първи голям форум след приемането на Стратегията на Европейския съюз за правата на детето през март 2021 г., се даде възможност за мониторинг и докладване на напредъка, постигнат в рамките на Стратегията на ЕС, като същевременно се обсъдиха нови постижения и инициативи. Специално внимание е обърнато на детското участие, деца, които се намират в ситуация на военен конфликт, превенция на насилие към деца, с фокус върху интегрираната закрила на детето.

През 2022 г. са изготвени становища във връзка със VII-ми периодичен доклад на Република България за прилагането на Конвенцията против изтезанията и други форми на жестоко, нечовешко или унижително отнасяне или наказание; по отношение на План за действие за изпълнение на приетите от Република България препоръки в рамките на Третия цикъл на Универсалния периодичен преглед на Съвета по правата на човека на ООН; по отношение на Ревизиран проект на декларация за „Правата на детето в цифровата среда“ и във връзка с Проект на съвместно изказване за първата редовна сесия на Изпълнителния съвет на Детския фонд на ООН за 2022 г.

Изразено е становище по проект на отговор на Република България по доклад от посещението на Подкомитета на ООН за предотвратяване на изтезанията и другите форми на жестоко, нехуманно или унижително отнасяне или наказание, проведено в периода 24-30 октомври 2021 г.

Във връзка с осигуряване изпълнението на задълженията на България при извършването на техническите прегледи от компетентността на Комитета в областта на цифровата икономика на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР), е изготвен в партньорство с други институции проект на самооценка по препоръка на Съвета относно правните инструменти на ОИСР - Децата в цифровата среда (OECD/LEGAL/0389).

Платформа за солидарност за Украйна

Държавната агенция за закрила участва в онлайн форум “Платформа за солидарност за Украйна”, който заседава всеки месец от началото на военния конфликт. На срещите се дискутира напредъка на държавите-членки на ЕС по отношение на помощта за Украйна, споделят се проблеми, практики, обменят се мнения, предложение и други.

XIII. Изпълнение на проекти.

Проект „Изграждане на капацитет за социални услуги, образование и полицейски служители, с цел укрепването на системата за закрила на децата в България - Strengthen“.

През април 2020 г. Държавната агенция за закрила на детето заедно с Фондация „Работилница за граждански инициативи“ и Синдикат „Образование“ към КТ „Подкрепа“ стартира проект „Укрепване на системата за закрила на детето в България чрез изграждане на капацитета на професионалисти от сферите на социалните услуги, образованието и полицията – Strengthen“. Проектът продължи 24 месеца и се осъществи с финансовата подкрепа на програма „Права, равенство и гражданство“ на Европейския съюз. Във връзка с изпълнение на дейностите по проекта експерти на ДАЗД съдействаха за успешното изпълнението на проекта, включително като обучители.

В рамките на проекта Strengthen се очерта текущото състояние на системата за закрила на детето в България чрез проведени обучения в 28 града в страната, на които се идентифицираха и пропуските. За целите на обучението са разработени учебни модули за професионалистите от образователната сфера, социалните служби и полицията за попълване на тези пропуски. Обученията по проекта се проведоха на национално ниво – общо 28 обучения във всички областни центрове в страната с обучени повече от 420 професионалисти. Произведено е образователно видео, а на 16 февруари 2022 г. ДАЗД организира Кръгла маса на тема „Работа по превенция на насилието и подкрепа на деца“. В края на проекта бе организирана международна конференция на тема „Добри практики и подходи за закрила на децата“, включваща експерти по образование, социални грижи и превенция на насилието, включително и от различни европейски държави.

Основният резултат от проекта е засилено сътрудничество между различните звена от националната система за закрила на детето, както и подобро разбиране на неблагоприятните детски преживявания от специалистите.

„Да опознаем другия“ – проект на БЧК в партньорство с ДАЗД

Държавната агенция за закрила на детето (ДАЗД), в партньорство с Български червен кръст (БЧК) изпълниха заложените дейности по проект „Да опознаем другия“. В рамките на проекта бе проведено национално представително проучване на обществените нагласи спрямо граждани на трети страни и лица, търсеци и получили международна закрила (ЛТМЗ/ЛПМЗ). Разработена беше комуникационна стратегия по въпросите, свързани с убежището и миграцията, както и оперативен план за нейното прилагане. Проведена беше национална информационна кампания с цел повишаване на осведомеността в приемащото общество относно лицата, търсеци и получили международна закрила, както и за насърчаване на междукултурната толерантност;

ДАЗД взе участие при провеждането на следните дейности:

- Проведена пресконференция и кръгла маса на 05 август 2022 г. в Пресклуба на БТА на тема „Ролята на обществото в интеграцията на бежанците в България“;
- Проведено заключително събитие по проект „Да опознаем другия“ на 09 септември 2022 г.;
- Проведени две национални информационни кампании за повишаване на осведомеността в приемащото общество относно лица, търсеци и получили международна и временна закрила и за насърчаване на междукултурната толерантност;
- Разработване и разпространение за целите на проекта информационни брошури, насочени към детската аудитория.

След завършване на заложените дейности, проектът е в отчетната си фаза. В допълнение, по време на проекта са осъществени работни срещи и информационен обмен по електронна поща със заинтересованите лица и партньорите по проекта.

Проект „Допълнителни пътища към Югоизточна Европа – COMP4SEE“

Във връзка с изпълнението на проект „Допълнителни пътища към Югоизточна Европа – COMP4SEE“ и отправената покана („Фондация за достъп до права – ФАР“) за излъчване на участник в дълбочинно интервю от Държавната агенция за закрила на детето, беше определен за респондент експерт от ДАЗД за предоставяне на устно становище по темата за алтернативните методи за прием и интеграция на лица, търсеци международна закрила в България, и по-специално – механизмът за събиране на семейства с целта да се набележат проблемите във функционирането на действащата в България система за събиране на семейства.

„Национален единен регистър на случаите на насилие над деца“ - National Unified Registry of Violence Against Children (NURVAC)

От Държавната агенция за закрила на детето, в партньорство със „Сдружение Национална мрежа за децата“ (НМД) и „Институт по медиация и управление на спорове“ (ИМЕУС) е подписано споразумение за безвъзмездна финансова помощ с Европейската комисия във връзка с изпълнението на проект „Национален единен регистър на случаите на насилие над деца“ - National Unified Registry of Violence Against Children (NURVAC), който ще се изпълнява през 2023 г.

"NURVAC: Национален единен регистър на насилието над деца. Укрепване на административните данни за насилието над деца като национална стратегия за превенция и борба с насилието над деца в България" ("NURVAC") е проектно предложение, насочено към подпомагане и подобряване на събирането на национални данни за насилието над деца чрез създаване на динамична цифрова база данни за всички случаи на насилие над деца в страната. NURVAC има за цел също така да засили реакциите, които предотвратяват и подкрепят децата, жертви на насилие, чрез укрепване на системите за закрила на детето на национално и местно ниво в България, вкл. в светлината на нуждите на големия брой украински деца, търсещи закрила в България след началото на войната в Украйна.

XIV. Инициативи и събития, свързани с популяризиране на детските права.

„Посланик на доброто“

Държавната агенция за закрила на детето организира и проведе официална церемония по връчване на годишните награди „Посланик на доброто“ за 2021 г. Наградите са връчени на деца и възрастни допринесли за промяна в живота на дете или семейство. Категории: социална, образователна, здравеопазване, спорт, граждани, партньори, медии. Наградени са 17 Посланика. Събитието се състоя в хотел Балкан в гр. София.

Събитието се провежда през последните четири години и е насочено към деца, възрастни, професионалисти работещи с и за деца, личности подкрепящи деца и семейства и др., които са допринесли за подобряване живота на децата България.

Конкурс #Гаранция: Щастливо Детство

Държавната агенция за закрила на детето организира национален конкурс **#Гаранция: Щастливо Детство**. Началото на конкурса е обявено в началото на август 2022 г. и до 5 септември са изпратени значителен брой снимки и видеа, включително на деца от Украйна, деца от регистрационно-приемателните центрове на ДАБ, и деца от Центрове за настаняване от семеен тип, като са предвидени и специални награди за участие. Право на участие в конкурса имаха всички деца на възраст от 10 до 17 години. Конкурсът е в две категории – за видеа и фотографии, които отговарят на темата: **Кога, къде и с кого съм най-щастлив**. Участниците са разделени в две възрастови групи – 10 –13 и 14 –17 години. Жури в състав с представители от Министерство на труда и социалната политика, Съвета на децата и дарители на наградите определиха печелившите. През месец декември се проведе официалното събитие по връчване на наградите на отличените деца.

Празник на детето, 1 юни

За поредна година Държавната агенция за закрила на детето в партньорство със Столична община организира Празника на детето - 1 юни под надслов „Нека всеки ден да е ден на детето“. Началото бе дадено с атрактивно шествие на деца по централните улици водено от мажоретния състав и духовият оркестър на Първа английска гимназия.

Възпитаниците от хореографските паралелки на 140. СУ "Иван Богоров" и 144 СУ „Народни будители“ дефилираха с красиви народни носии. В шествието се включиха и второкласниците на 140. СУ. Част от посланията са на Съвета на децата към председателя на ДАЗД и официалните гости. Празничният концерт са проведе в кино „Кабана“.

Честване на Деня на детето се осъществи и в страната, чрез организиране и провеждане на различни инициативи в градовете, в които са ситуирани структури на ДАЗД – гр. Бургас, гр. Варна, гр. Враца, гр. Пловдив и гр. Русе. Организирани са пускане на балони, томбола за децата, занимателни игри за децата, конкурс за най-добра детска рисунка, ден на отворените врати за обсъждане на въпроси за дейността на Агенцията, за нейните функции и правомощия, поставени от младежи и девойки, родители и граждани; раздаване на специално изработени стикери с Националната телефонна линия за деца 116 111, разясняване на родители и деца за нейното предназначение, подаръци и др.

Майсторски клас

През 2022 г. ДАЗД организира инициативата - Майсторски клас на тема: „Иновации и отговорности в дигиталния свят с децата“, който се проведе през месец юни, съвместно с Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ и с партньорството на Министерството на образованието и науката и Регионално управление на образованието.

Фокусът на обучението е насочен към отговорностите на професионалистите – директори и педагогически специалисти от образователни институции, предизвикателствата, които срещат за реализиране при работа в дигиталната среда и спазване на правата на децата. Държавната агенция за закрила на детето постави акцент върху безопасността и сигурността на децата в онлайн средата, а темата за киберсигурността на децата е сред важните за всички възрастни, които сме загрижени за децата като родители, професионалисти и общество.

В началото на годината със съдействието на Регионалното управление на образованието – София-град се проведе анкета сред 2 500 ученика от 17 училища в столицата, като на събитието бяха представени резултатите от проучването. Те показват, че 26% от анкетираните в София деца са получавали предложения за подаръци от непознати хора в киберпространството, 32% не са споделили с никого, че са били жертва на кибертормоз. Тези резултати съвсем ясно показват, че трябва спешно да се работи в насока безопасност в интернет за децата. На обучението са представени и добри практики от детски градини и училища от страната.

Делегация от Мексико, Панама и Доминиканската република

ДАЗД участва в експертна среща с делегация от Мексико, Панама и Доминиканската република по програма Eurosocietal + На ЕС, целта на която е да насърчава обмена между страни от Латинска Америка и Европа по социални политики. Посещението на Делегацията е с цел обмяна на опит и запознаване с политиките в България по отношение на работата на институциите и органите за закрила на детето, превенция на ранни раждания и бременности и социалните аспекти на проблема, равнопоставеност на мъжете и жените, предприемането на мерки закрила на деца; дейността на Съвета на децата към председателя на ДАЗД, НТЛД 116 111 и др.

Изпратени са предложения в рамките на Форум по права на човека и професионална общност по проблемите на правосъдието за деца по проекта на НИП „Съвременна учебна среда за съдии, прокурори, следователи и други представители на професионалната общност“.

По покана на РУО Пловдив, експерт от ДАЗД, съвместно с Лев Инс АД, Пловдивски Университет „Паисий Хилендарски“ и Съюз за стопанска инициатива взе участие във форум „Пази детето в интернет“, с над 100 директори на училища, психолози

и педагози от Община Пловдив, на който е представена работата на Националната телефонна линия за деца 116 111.

От ДАЗД, Черноморска академия за сигурност и Регионално управление на образованието – София град с подкрепата на Министерство на образованието и науката е организиран обучителен семинар в гр. Банско на тема „Правата на децата в цифрова среда и практики по превенция на насилието“, с над 200 участници – директори, педагогически съветници и психолози от образователни институции.

През месец декември 2022 г. от ДАЗД и Черноморска академия за сигурност е проведена втора анкета за изследване нивото на знание на учениците от VI, VII и VIII клас по проблеми, свързани с кибертормоза, сред 1273 деца на територията на община Варна.

ДАЗД участва в Платформата за солидарност по Украйна на 23.11.22 г. и на 21.12.22 г., на които е обсъдена подготвеността за реакция при кризи. Дискутирано е относно наличието на достатъчно капацитет на границата и в хъбовете за разпределение при ръст на потоците от Украйна; наличието на достатъчен капацитет за управление на пристиганията по отношение на персонал, инфраструктура и предмети от първа необходимост; наличието на достатъчно капацитет за настаняване на новопристигналите и осигуряване на права и услуги, произтичащи от Директивата за временна закрила; координацията при транспорта/трансфера на украинците бежанци в контекста на актуализирания План за действие за кризисни ситуации на Комисията; обсъждане на пропуските при транспорта/трансфера на украинските бежанци по време на първата вълна на пристиганията в ЕС.

В изпълнение на параграф 41 от Закона за закрила на детето, в хода на всяка извършена проверка от ДАЗД през 2022 г. в детски ясли, детски градини, училища, доставчици на социални услуги за деца, здравни и лечебни заведения, е проследявано наличието на информация за Националната телефонна линия за деца 116 111, разяснявани са функциите на линията, в контекста на правата на детето, а при липса на такава, са давани задължителни предписания и е проследявано изпълнението им. Водени са разговори с деца и техните родители относно правата на детето, системата за закрила на детето, възможности за подаване на сигнали за деца в риск и пр.

ДАЗД се обръна към министъра на образованието и науката и до всички 28 Регионални управления на образованието, като са представени правата на детето, припомнено е задължението на педагогическите специалисти за съдействие, регламентирано в чл. 7, ал. 2 във връзка с ал. 1 от Закона за закрила на детето, легалната дефиниция на „дете в риск“, дадена в т. 11 на § 1 от Закона за закрила на детето, алтернативите за подаване на сигнали за дете в риск, включително чрез Националната телефонна линия за деца 116 1111 и др.

Преди стартирането на политическата кампания за избор на народни представители в 48-то Народно събрание на Република България, е потърсено съдействие от Централната изборителна комисия за предприемане на съвместни мерки и действия за закрилата на децата от въвличане в политическа агитация и използването на техни данни за политически цели. На официалната електронна страница на ДАЗД е публикуван апел с призив към политическите лидери, да се въздържат от използването на деца за политически цели, включително за пряка или косвена агитация, както и да не допускат участието им в предизборни прояви и обществени събития, с които се дават определени политически послания. По време на кампанията на официалната страница на ДАЗД, е публикуван и слоган, че въвличането на деца в политическа агитация е законово нарушение.

XV. Мрежова и информационна сигурност.

В стремежа си да бъдат покрити изискванията на Наредбата за минималните изисквания за мрежова и информационна сигурност през 2022 г. в Държавната агенция за закрила на детето бе извършен одит за оценка на текущото състояние ИТ средата в ДАЗД спрямо изискванията на Наредбата за минималните изисквания за мрежова и информационна сигурност. В одита бяха посочени съществуващите несъответствия и дадени по тях препоръки, като ДАЗД предприема всички необходими мерки, за да постигне нужния резултат по отношение повишаване сигурността на системите.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

От председателя на ДАЗД като специализиран орган за ръководство, координиране и контрол в областта на закрилата на детето и администрацията, която го подкрепя при изпълнение на неговите функции и правомощия, през цялата 2022 г. са полагани целенасочени усилия за подобряване на междуинституционалното взаимодействие и координация, за повишаване на компетенциите на работещите с деца, чрез указанията, методиките, насоките, организираните събития, обучения и инициативи. Новите предизвикателства, пред които са изправени експертите, са свързани с децата в движение, поради военни конфликти, със засиления миграционен натиск, нарастващите случаи на родителски конфликти, различни инциденти с деца, което от своя страна доведе до планиране на редица мерки и конкретни дейности за гарантиране спазването на правата на децата в ежегодните цели на администрацията.